

SYSMÄN KUNTA

VUODEN 2018 TALOUSARVIO

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA
VUOSILLE 2018 - 2020

Khall 11.12.2017
Valtuusto 18.12.2017

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

I YLEISPERUSTELUT

1. YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE	3
2. KUNTIEN TALOUSARVIONÄKYMÄT VUODELLE 2017	3
3. SYSMÄN KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT	4
3.1 Yleistä	4
3.2 Tuloerät	4
3.3 Menoerät	5
3.4 Väestökehitys	5
3.5 Tilastotietoa Sysmästä	7

II STRATEGINEN OHJAUS

7

III KONSERNIN OHJAUS

8

IV TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA

11

1. YLEISTÄ	11
2. TALOUSARVION SITOVIUUS	11
2.1 VASTUUT JA PÄÄTÖSVALTUUDET	12
3. KÄYTTÖTALOUS	13
3.1 TULOSALUEKOHTAISET TAVOITTEET JA MÄÄRÄRAHAT	13 – 51
Vaalit	13
Kunnanvaltuusto	14
Tarkastuslautakunta	14
Kunnanhallitus	15
Yleis- ja hallintopalvelut	17
Elinkeino- ja maaseutupalvelut	19
Lomituspalvelut	23
Maa- ja metsätilat	25
Kaavoitus	26
Hyvinvointivaliokunta	28
Hallinto	29
Koulutoimi	30
Vapaa-aikatoimi	34
Varhaiskasvatus	40
Toimintaympäristövaliokunta	41
Hallinto	43
Ympäristöhoito	43
Kiinteistöt	45
Vesihuoltolaitos	46
Sisäiset palvelut	47
Ympäristö- ja rakennusvalvonta	48
Perusturvapalvelut	49
Sosiaali- ja perusterveydenhuolto sekä erikoissairaanhoido	51
Ympäristöterveydenhuolto	51
KÄYTTÖTALOUS NUMERO-OSA	52 - 58
4. TULOSLASKEMAOSA	59
4.1 Tuloslaskelman tehtävä	59
4.2 Käyttötaloulososan liittyminen tuloslaskelmaosaan	59
4.3 Taloudelliset tavoitteet tuloslaskelmassa	59
4.4 Tuloslaskelmaosan määrärahat ja tuloarviot	59
4.4.1 Verotulot	59
4.4.2 Valtionosuusjärjestelmä	60
4.4.2.1 Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	60
4.4.2.2 Kotikuntakorvaukset	61
4.4.2.3 Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	61
4.4.2.4 Valtionosuuden maksatus	61
4.4.3 Valtionosuudet	62
4.4.4 Rahoitustuotot ja -kulut	63

4.4.5 Poistot ja arvonalennukset sekä satunnaiset erät	63
4.4.6 Talousarvion yli-/alijäämä	64
4.5 Alijäämän kattamisvelvollisuus	64
4.6 Tuloslaskelman tunnusluvut	64
TULOSLASKELMA NUMERO-OSA	65-66
5. INVESTOINTIOSA	67
5.1 Oman valmistuksen käsittely	67
TALOUSSUUNNITELMAN 2017 - 2019 INVESTOINNIT YHTEENVETO	67 - 68
Vuoden 2017 erittelyt:	68 - 69
6. RAHOITUSOSA	69
6.1 Taloudelliset tavoitteet	69
6.2 Tuloslaskelmaosan ja investointiosan liittyminen rahoitusosaan	69
6.3 Pitkäaikaiset lainat	70
6.4 Rahoituslaskelman tunnusluvut	70
RAHOITUSLASKELMA NUMERO-OSA	71
TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO	72
Liitteet	
Poistosuunnitelma	1 - 2
Nimistökartta	1 - 6

I YLEISPERUSTELUT

1. YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Suomen talous on nopeassa kasvuvaiheessa. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa v. 2017 selvästi nopeammin kuin viime vuonna, minkä jälkeen kasvuvauhti hidastuu kahden prosentin tuntumaan.

Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa v. 2018 edelleen vahvasti aiempiin vuosiin verrattuna, tosin hieman hidastuen kuluvan vuoden kasvusta. Hidastuva kasvu johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jää tätä vuotta hitaammaksi. Inflaation nopeutuminen heikentää palkansaajien ostovoimaa, vaikka samalla työllisyyden paraneminen tukeekin sitä.

Kotimainen inflaatio kiihtyy ensi vuonna ja laajemmin eri hyödykeryhmissä kuin v. 2017. Eniten hinnat tulevat nousemaan palveluissa. Hintojen nousua kiihdyttää myös alhaisen korkotason nouseminen. Hintatason nousua hidastavat vahvistuva Yhdysvaltain dollari ja maltillisena pysyvä öljyn hinta.

Bruttokansantuotteen kohtuullinen kasvu parantaa työllisyyttä, tosin työttömien määrä laskee silti hitaasti. Vuonna 2018 työllisyysaste nousee n. 70 prosenttiin ja työttömyysaste puolestaan laskee n. 8 prosenttiin. Työllisyyden suotuisamman kehityksen esteinä ovat erilaiset alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat.

Viennin kasvuvauhti jatkuu hyvänä ennustejakson loppuun asti. Markkinaosuuksien menetyks lakkaa ja vienti kasvaa tasaisesti maailmankaupan kasvun vetämänä. Viennin kasvu tulee jatkossakin pääosin tavaraviennistä, mikä kasvattaa myös tuotantopanosten tuontia. Uusien tilauksien määrät ja korkea luottamus kertovat hyvistä vientinäkymistä.

Maailmantalouden ja -kaupan kasvunäkymät ovat parantuneet viimeaikoina. Kehittyneiden talouksien sekä Yhdysvaltojen myönteinen kehitys jatkuvat ja euroalueen merkitys tulee korostumaan jatkossa. Euroalueen talouskasvu kiihtyy reiluun pariin prosenttiin ensi vuonna.

Suomen julkista taloutta ovat vahvistaneet hallituksen päättämät sopeutustoimet ja viime vuonna virinnyt talouskasvu. Myönteisestä kehityksestä huolimatta julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi vuosikymmenen loppuun saakka. Väestön ikääntymisestä johtuen rahoitusaseman tulisi olla ensi vuosikymmenen alussa selvästi ylijäämäinen. (VM Taloudellinen katsaus, syksy 2017)

2. KUNTIEN TALOUSARVIONÄKYMÄT VUODELLE 2018

Suomen talous on selvässä nousussa. BKT:n kasvu jatkuu myös seuraavina vuosina, tosin hivenen hidastuen. Hyvä talouskasvu ei kuitenkaan ratkaise julkisen talouden ongelmia. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden takia melko korkeana, minkä vuoksi kuntien osaltaan rahoittamat työmarkkinatukimenot laskevat hyvin hitaasti. Lisäksi väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Myös kasvanut maahanmuutto on lisännyt kuntien tuottamien palvelujen tarvetta. Kuntatalouden tilikauden tuloksen arvioidaan heikkenevän kuluvasta vuodesta, mikä on seurausta verotulojen vaatimattomasta kasvusta sekä valtionapujen leikkauksista. Kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuonna 2018 maltillisesti menopaineista huolimatta. Kuntaliitto selvitti hallitusohjelman keskeisimpien kuntatalouteen kohdistuvien toimien vaikutuksia touko-kesäkuun vaihteessa tehdyllä kyselyllä. Lisäksi kyselyssä selvitettiin kilpailukykysovimuksen toimeenpanoa. Kyselyn vastausten perusteella hallitusohjelman toimenpiteiden kuntataloutta vahvistava vaikutus on jäämässä arvioita huomattavasti matalammaksi. Siksi kehitysurassa huomioituja hallitusohjelman sopeutustoimenpiteiden säästövaikutuksia on ja sopeutustoimien vaikutuksia on pääasiassa siirretty myöhemmille vuosille. Myöskään kilpailukykysovimuksen työajan pidennyksestä arvioituja säästöjä ei olla kyselyn tulosten mukaan saavuttamassa – ainakaan aikaisemmin arvioidussa ajassa. Työajan pidennys tuo säästöä, jos henkilöstön määrää vähennetään sen ansiosta. Kuntatyöntantajien kunnilla teettämien

säästökyselyiden mukaan kunnat ovat säästäneet henkilöstömenoissaan viime vuosina merkittävät määrät ja vuonna 2017 kunnat ovat ilmoittaneet jatkavansa henkilöstösopeutus-toimia. Arvion ei pitäisi sisältää kilpailukykykysymyksen vaikutuksia, mutta käytännössä rajanveto kuntien ja kuntayhtymien omien henkilöstösäästöjen ja valtakunnallisten toimenpiteiden mahdollistamien henkilöstösäästöjen välillä voi olla häilyvä. Kilpailukykykysymys pienentää kuntatalouden toimintamenoja, mutta alentaa myös kuntien verotuloja ja valtion-osuuksia. Nettovaikutukseltaan sopimus on vuonna 2018 kuntataloutta heikentävä. Kevään 2017 kehysriihessä päätetyn varhaiskasvatusmaksujen alentamisen arvioidaan laskevan varhaiskasvatusmaksuista saatavia tuloja ja lisäävän kuntatalouden toimintamenojen kasvua päivähoitoon kysynnän kasvun vuoksi. Kaikkienensa uudistuksen on arvioitu heikentävän kuntataloutta noin 90 milj. eurolla vuonna 2018. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta johtuva maksutuottojen lasku ja oletettu tuotantokustannusten kasvu kompensoidaan kunnille valtionosuuksien ja yhteisöveron kautta. Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan pysyvät edelleen korkealla tasolla. Kuntien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja. Lisäksi sairaalarakentaminen jatkuu vilkkaana huolimatta vuoden 2016 kesällä voimaan astuneesta sote-investointeja koskevasta rajoitus-laista. Kuntatalouden tulot kehittyvät vuonna 2018 hyvin vaatimattomasti. Vuoden 2017 yhteisöveron kasvu selittyi osaltaan kertaluonteisella vuonna 2016 koskeneella ennakontäydennysmaksulla, joka näkyi vuoden 2017 kassakertymässä. Sen vaikutus ei ulotu vuoteen 2018 saakka ja yhteisöverotuotot kääntyvät laskuun. Lisäksi kunnallisveron kehitys on jäämässä hyvin vaimeaksi ja kuntien saamat valtionavut laskevat hieman. Vuonna 2018 kustannustenjaon tarkistus laskee valtionosuuksia noin 180 milj. eurolla. (VM, Kuntatalousohjelma)

3. SYSMÄN KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT

3.1. Yleistä

Vuoden 2017 tulos on toteutumassa positiivisesti. Talousarvion 2018 laadinnan ohjeena oli, että toimintakate ei saa kehittyä enää negatiivisesti vaan pysyä vuoden 2016 tilinpäätöksen tasolla. Verorahoitus on heikkenevä. Voimme katsoa maakunta-uudistuksen vuosille varmemmalta pohjalta, jos toimintakatteen muutos jää nollassa tai muuttuisi positiivisempaan suuntaan myös suunnitelmavuosina tilinpäätösvoosiin verrattuna.

Talousarvion laatiminen tavoitteiden mukaisesti on vaatinut ponnistelua. Verotusta ei haluta kiristää, jotta omaa liikkumavaraa jää maakuntavuosille, jolloin verorahoitusta siirtyy lopullisesti palveluiden myötä maakunnalle. Mm. sotekustannusten kehitys 2018 - 2019 vaikuttaa ratkaisevasti valtionosuuksien leikkaamiseen maakunnalle. Oma toimintaa on saatava kustannustehokkaammaksi ja elinvoimaa kuntaan saata-va lisää.

3.2 Tuloerät

Jo vuodesta 2017 sosiaali- ja terveystalouden ulkoistussopimuksen mukaisesti palvelumaksut tulevat kunnalle, jotka vaikuttavat lisäävästi kunnan käyttötuloihin. Siitä huolimatta ulkoiset käyttötulot ovat laskussa. Sosiaali- ja terveystalouden palvelumaksujen vaikutusta verrattuna aikaisempiin vuosiin ei huomaa, koska muut käyttötulot vähenevät. Maatalouslomitus toiminta vähenee ja sen myötä Melan korvaus vähenee, varhaiskasvatuksen maksualennus vaikuttaa vähentävästi eikä kunnan muita tuloja ole pystytty nostamaan korvaavasti.

Vuoden 2018 tulovero- ja kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan. Sovellettava kunnallisveroprosentti on 19,0 %, kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat: yleinen 0,95 %, vakituinen asunto 0,50 %, muu kuin vakituinen asunto 1,00 %. Kunnallisveron veropohjana olevien ansiotulojen laskun arvioidaan olevan puolen prosentin verran ja eläketulojen nousun kaksi prosenttia. Mukaan lukien myös muut verotettavat ansiotulot

kasvu jää n. 0,6 prosenttiin.

Veropohjasta tehdyt vähennykset huomioiden verotettavat ansiot kasvavat 0,7 %.

Vuoden 2018 verotilitykset tulevat olemaan vuoden 2017 tilityksiä 3 % heikkomat. Verotulomenetyksiä kompensoidaan jako-osuuksissa sekä valtionosuuksissa. Kilpailukykysovimuksen kautta verotulot jäävät osin pienemmäksi kuin tavallisesti. (Tiedot perustuvat Kuntaliiton päivitettyihin veroennusteisiin.)

Valtionosuuksien määräytymisestä on tarkemmin budjettikirjan tuloslaskelmaosassa. Päätökset vuoden 2018 maksatuksesta tulevat joulukuussa. Peruspalvelujen valtionosuus, mukaan lukien verotulojen tasaus, laski vuodesta 2017 yhteensä 676 000 €

3.3 Menoerät

Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.1.2018. Sopimusneuvottelut ovat vielä käynnissä, nousua on vilauteltu 1 – 1,5 %:n tuntumaan. Julkisen sektorin eli myös kuntien ja kuntayhtymien lomarahoja leikataan edelleen 30 %. Lomarahaleikkaus koskee 1.2.2017 – 30.9.2019 välillä maksettavia lomarahoja. Vuosittaista työaikaa on pidennetty keskimäärin 24 tunnilla vuosittaista ansiotasoa muuttamatta. Eläke- ja sosiaalimaksuja alennettiin.

Henkilöstömenojen sosiaalimaksut on laskettu seuraavilla prosenteilla:

- sosiaaliturvamaksu 0,86 % (vahvistettu)
- työnantajan työttömyysvakuutusmaksu keskimäärin 2,2 % (0,70 % n. 2 milj. asti ja 2,75 % ylittävästä osasta)
- tapaturmavakuutusmaksu keskimäärin 0,5 %, lomituspalveluissa 4 %
- työnantajan KuEI-maksu 16,75 %
- VaEI km. 17,08 % (ei kuntakohtaista tietoa)
- taloudellinen tuki 0,04 %

Kuntien eläkevakuutuksen ennusteen mukaan eläkemenoperusteinen maksu varattiin kertoimella 1,01 vuoden 2017 ennakkomaksusta. Varhaiseläkemaksu määräytyy kertoimella 1,13 vuoden 2017 ennakkomaksusta.

Talousarvion laadinnan tavoitteena oli toimintakatteen säilyminen vuoden 2016 tilinpäätöksen tasolla. Koska ulkoiset tulot ovat vähenevät, toi se haastetta menopuolen tarkasteluun. Tavoitteeseen lähes päästiin, mutta se tulee vaatimaan toimialoilta tarkkaa taloudenpitoa tulevana vuonna.

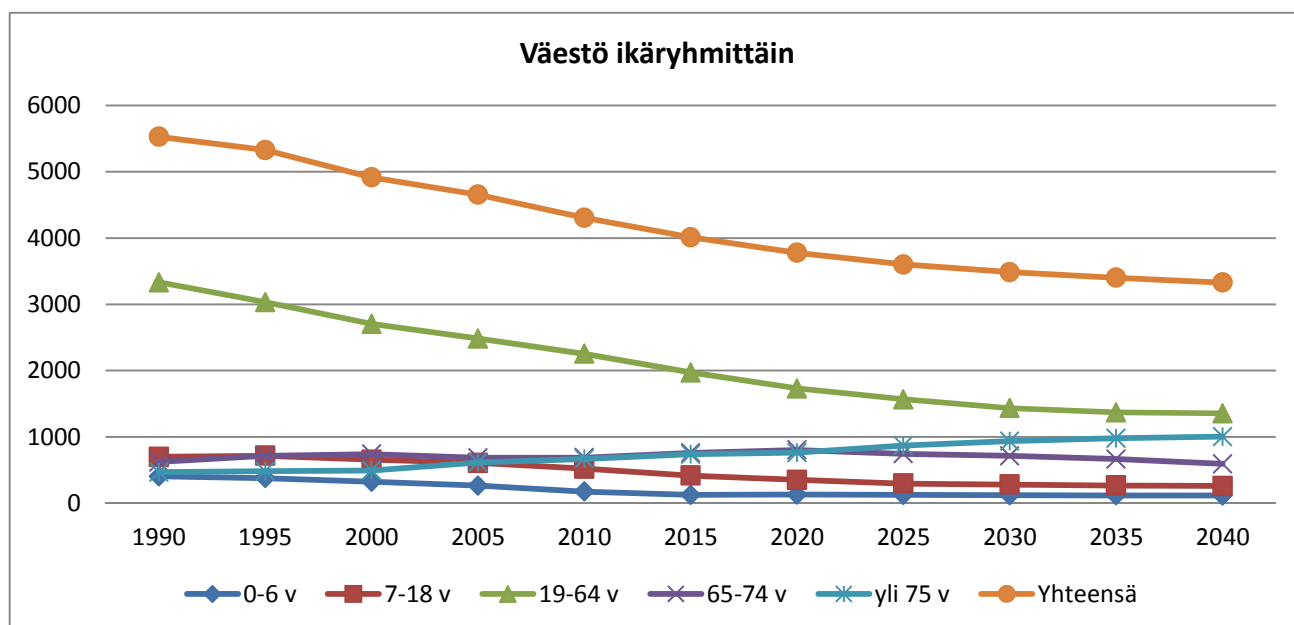
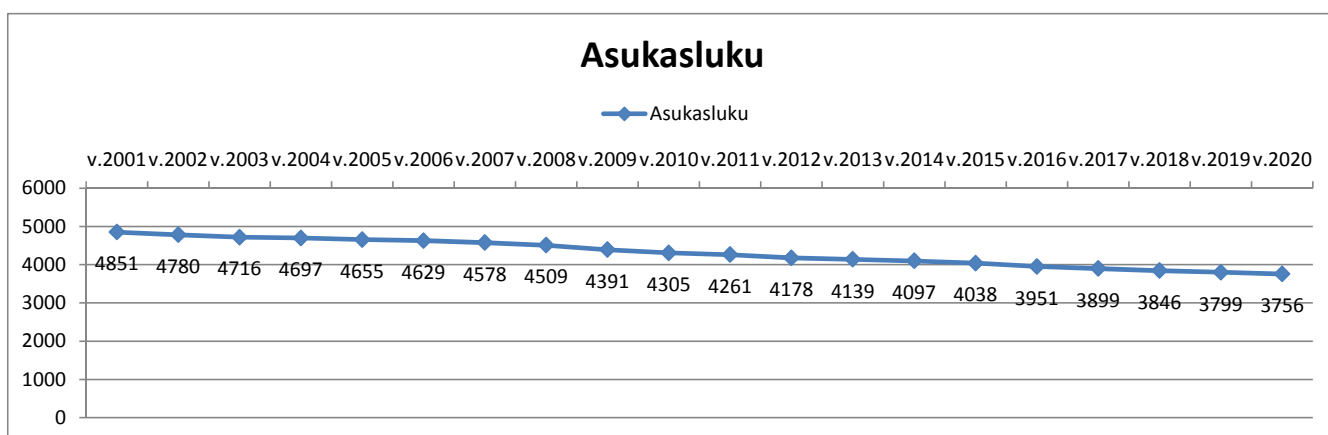
Kunnan investointitaso vuodelle 2018 on 4,3 milj. €. Investoinnit esitellään tarkemmin investointiosassa.

3.4 Väestökehitys

Sysmän kunnan asukasluku on kehittynyt viime vuosina taulukon mukaisesti. Ennustevuodet on Tilastokeskuksen ennusteesta johdettuja. Samoja lukuja on käytetty veroennusteessa.

<u>Vuosi</u>	<u>Väestö 31.12.</u>	<u>Muutos</u>
2000	4 915	- 88
2001	4 851	- 64
2002	4 780	- 71
2003	4 716	- 64
2004	4 697	- 19
2005	4 655	- 42
2006	4 629	- 26

2007	4 578	- 48
2008	4 509	- 40
2009	4 391	- 118
2010	4 305	- 86
2011	4 261	- 44
2012	4 178	- 83
2013	4 139	- 39
2014	4 097	- 42
2015	4 038	- 59
2016	3 951	- 87
2017	3 899	- 52
2018	3 846	- 53
2019	3 799	- 47
2020	3 756	-43

Tilastokeskus: väestöennuste ikäryhmittäin.

Väestön ikärakenne vuonna 2006 sekä vuoden 2016 tilanne (31.12.):

(Tilastokeskus)

Ikä	v. 2006		v. 2016	
0 - 5-vuotiaat	211	4,6 %	135	3,4 %
6-vuotiaat	38	0,8 %	18	0,5 %
7 – 12-vuotiaat	281	6,1 %	172	4,4 %
13 – 15-vuotiaat	168	3,6 %	102	2,6 %
16 – 18-vuotiaat	136	2,9 %	118	3,0 %
19 – 64-vuotiaat	2 465	53,3 %	1 901	48,1 %
65 – 74-vuotiaat	702	15,2 %	765	19,4 %
75 – 84-vuotiaat	491	10,6 %	511	12,9 %
85 v. -	137	3,0 %	231	5,8 %
Yhteensä	4 629	100,0 %	3 953	100,0 %

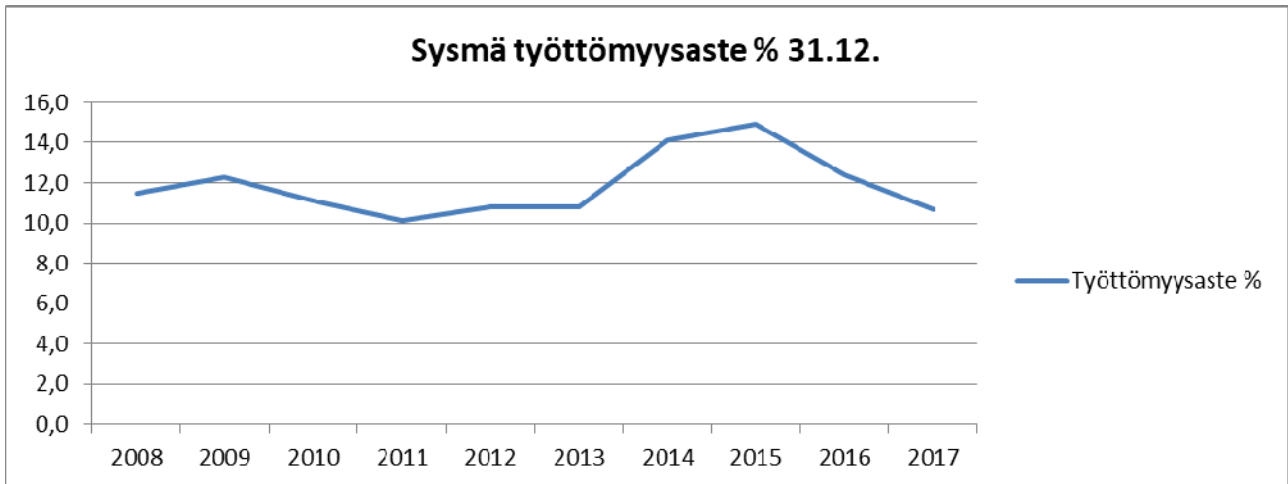
3.5 Tilastotietoa Sysmästä

-Väestöllinen huoltosuhde v. 2016 on 0,93 (v. 2015 on 0,90) eli montako ei-työikäistä on kutakin työikäistä (15 - 64 v.) kohden.

-Taloudellinen huoltosuhde v. 2015 on 2,09 (v. 2014 on 2,09) eli työvoiman ulkopuolella tai työttömänä olevat yhtä työllistä (18-74 v.) kohti. (Tilastokeskus)

-Sysmässä työpaikkaomavaraisuus 83,3 %.

(Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä.)

Hämeen ELY-keskuksen lokakuun 2017 tilaston mukaan työttömyysaste:

-Hämeen ELY-keskuksen alueella	11,1 % (10/2016 12,7 %)
-Päijät-Hämeessä	13,0 % (10/2016 14,4 %)
-Koko maassa	10,4 % (10/2016 12,5 %)
-Sysmässä	10,7 % (10/2016 10,3 %)
-Sysmässä alle 25-v. työttömät	8
-Sysmässä yli vuoden työttömänä olleet	40 (10/2016 40)

(Hämeen työllisyyskatsaus)

II STRATEGINEN OHJAUS

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 13.10.2014 § 31 kuntastrategian SYSMÄ ITSENÄISENÄ TULEVAISUUTEEN STRATEGIA 2014 – 2020. Strategia on päivitet-

ty sekä sisällöltään että ulkoasultaan v. 2014. Strategiaa on tarkoitus päivittää uudella valtuustokaudella.

1. Sysmän kunnan strateginen perusta

- Sysmän kunnan talous pidetään vakaalla pohjalla. Vältetään turhia investointeja. Veroprocentit ovat maakunnan alhaisimmat ja kilpailukykyiset naapurikuntiin verrattuna.
- Velkaantumista vältetään. Omat kiinteistöt ja rakennukset otetaan huomioon tuottavuutta lisättäessä.
- Sysmä turvaa laadukkaat ydin- ja lähipalvelut kaiken ikäisille myös tulevaisuudessa palvelukysyntämuutokset huomioon ottaen.
- Sysmä tukee yrittäjyyttä järjestämällä neuvontaa aloitteleville ja toimiville yrittäjille, hyödyntämällä paikkakunnan vahvuuksia uuden yritystoiminnan luomisessa sekä ottamalla yrittäjyyden näkökulman huomioon kaikessa päätöksenteossa. Tavoitteena on maaseudun elinvoimaisuus.
- Sysmä haluaa olla houkutteleva vapaa-ajan kunta. Kaavoituksella edistetään vakituista ja vapaa-ajan asumista. Kärkenä ovat Ilola - Suopelto -Päijätsalo kaavoitushankkeet.
- Sysmä haluaa hyödyntää kuntien välistä yhteistyötä ja toteuttaa itsenäisyyttä vahvistavaa toimintaa.
- Sysmän kuntayhteisössä toimitaan yhteisöllisyydestä ja yhtenäisyydestä viestivällä Yksi Sysmä –teemalla: kuntayhteisön eri toimijat ovat valmiita työskentelemään yhteisesti koko Sysmän hyväksi ja auttamaan paikkakuntaa menestymään myös tulevaisuudessa.

2. Sysmän kunnan strategian kärjet

Jokaiselle toimialalle on määritelty valtuustoon nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2018 viidestä strategian kärjestä.

- Elinvoimainen Sysmä
- Vahva talous
- Hyvät peruspalvelut
- Laadukas maaseutuelämä
- Yhteen hiileen

III KONSERNIN OHJAUS

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Sysmän kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja omistusosuudet yhteisöistä:

Tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo	100 %
As Oy Sysmän Ulpukka	100 %
As Oy Sysmän Ulpukankulma	100 %
As Oy Sysmän Päijätaho	100 %
As Oy Sysmän Peltotie 1	100 %
As Oy Sysmän Ulpukkatie 3-5	100 %
Pinx Oy	100 %
Yhtymä Olavin toimintakeskus	70 %
Asunto Oy Ulpukanlehti	56,4 %
Kiinteistö Oy Sysisara	50,91 %

Osakkuusyhteisöt

Kiinteistö Oy Siniheinä	40,08 %
Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhdetalo	28,6 %
Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalo	46,8 %

Kuntayhtymät

Päijät-Hämeen hyvinvointi ky	2,62 %
Päijät-Hämeen liitto	2,5 %
Koulutuskeskus Salpaus ky	1,51 %
Itä-Suomen päihdehuollon ky	0,57 %
ETEVA Ky	2,95 %

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Kuntakonsernin asema kuntien talouden seurannassa vahvistui Kuntalain 410/2015 voimaan tullessa. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi Sysmä-konsernin toimintaa ja taloutta. Kunnanjohtaja vastaa Sysmä-konsernin operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Tytäryhteisö raportoi toiminnastaan ja taloudestaan sekä riskienhallinnastaan kunnanhallitukselle neljännesvuosittain.

Konsernin valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Vuokra-asuntojen siisteyden ja kuntotason seuraaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Muuttotarkastukset, kuntotarkastukset
<ul style="list-style-type: none"> Taloyhtiöiden hyvä taloudellinen ja toiminnallinen taso houkuttelee oman asunnon ostajia 	<ul style="list-style-type: none"> Myytyjen huoneistojen määrä

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Yhtiöiden talouden seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Neljännesvuosiraportit
<ul style="list-style-type: none"> Vuokrausaste yli 90 % 	<ul style="list-style-type: none"> Neljännesvuosiraportit
<ul style="list-style-type: none"> Rakennusten kunnan seuraaminen säännöllisillä tarkastuksilla – vahinkojen ennaltaehkäisy 	<ul style="list-style-type: none"> Riittävän usein tarkastukset, sähköinen kiinteistöhuoltojärjestelmä
<ul style="list-style-type: none"> Kunnostussuunnitelmien seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Toimitusjohtajan raportointi
<ul style="list-style-type: none"> Huoneistovuokrat kattavat kulut 	<ul style="list-style-type: none"> Talousseuranta, vuokrien tarkistukset
<ul style="list-style-type: none"> Vuokra-asuntojen määrän optimointi taloudellisesti kannattavaksi 	<ul style="list-style-type: none"> Vuokrausasteen seuranta

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Tarjota kohtuullisen tasoista vuokra-asumista 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntotarkastukset

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Asuntoja maaseudulla palvelujen keskellä – huoneistojen markkinointi myös vapaa-ajan asunnoiksi 	<ul style="list-style-type: none"> Vuokrausasteen ja myynnin seuranta

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Yhtiön, omistajien ja vuokralaisten yhteinen näkemys kiinteistöistä, huoneistoista ja vahinkovastuusta huolehtimisesta 	<ul style="list-style-type: none"> Konserniohjaus, asukaskyselyt

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Konsernin omistuksessa: Kiint. Oy Sysmän Vuokratalo, huoneistokm *(+asuntola)	143+1 *	143+1 *	143+1	143+1	143+1
As Oy Sysmän Ulpukan- kulma	6	6	6	6	6
As Oy Sysmän Ulpukka	14	14	14	14	14
As Oy Sysmän Päijätaho	23	23	23	23	23
As Oy Sysmän Ulpukkatie 3-5	18	18	18	18	18
As Oy Sysmän Peltotie 1	8	8	8	8	8
As Oy Ulpukanlehti, omis- tettu huoneistokm	4	4	4	4	4
Kiinteistö Oy Sysisara, omistettu huoneistokm	12	12			
Kiinteistö Oy Työsuhdeta- lo, osakkuusomist. huoneistokm	5	4	3	3	3
Kiinteistö Oy Siniheinä osakkuusomist. huoneis- tolkm	8	8	8	8	8
<i>Kunnan suoraan omistamat kiinteistöt ja osakehuoneistot:</i>					
Kankila (kunnan suor. omistama)	5	5	5	5	5
Paloaseman+Nuor.koulun as.	2	2	2	2	2
As Oy Sysmä	2	2	1	1	1
As Oy Kartanontie	1	1	1	1	1
As Oy Tuulelanhovi	2	2	2	2	2
Yhteensä	253	252	238	238	238

Vuoden 2017 aikana on tehty eri vuokrataloissa huoneistokorjauksia sekä tehty vuokrataloille kuntakartoituksia. Sysmän kuntakonserniin kuuluvilla taloilla on osalla varsin mittavasti korjausvelkaa. Asuntoja on edelleen tyhjiään. Jotta taloyhtiöiden talous saadaan kantavaksi, on selkeästi huonokuntoisemmat talot tulevana vuosina purettava. Näin vuokrausaste saadaan nousuun ja yhtiöiden mahdollisuudet selvittää korjauksista paranevat. Kun kunnalla on osoittanut selkeä vuokratalojen kehittämissuunnitelma, Valtiokonttori tulee vastaan omalla sovitetulla lainaohjelmallaan.

IV TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA

1. YLEISTÄ

Talousarvio muodostuu käyttötalousosasta, tuloslaskelmaosasta, investointiosasta ja rahoitusosasta. Talousarvion määrärahat ja tuloarviot sisältävät sisäiset erät. Määrärahat ja tuloarviot ovat arvonlisäverottomia paitsi vähennys/palautusrajoitteisessa toiminnassa esim. asuntojen vuokraustoiminta. Laskennallisia eriä ovat käyttöomaisuuden poistot ja vyörytettävät kustannukset ja ne eivät ole sitovia eriä. Suunnitelmapoistot lasketaan valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Investoinnin pienhankintaraja on 10 000 €.

2. TALOUSARVION SITOVUUS

Kuntalain 110 §: Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

- Kun tavoite hyväksytään talousarvioon, se sitoo valtuustoa alempia viranomaisia samalla tavalla kuin määräraha. Talousarvioon hyväksytään sitoviksi toiminnan mitattavissa olevat tavoitteet. Yhden määrärahan yhteydessä voi olla yksi tai useampia sitovia toiminnan tavoitteita.

- Valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ovat osa sitovaa talousarviota. Esim. arvion alle jäävät poikkeamat toiminnan tavoitteissa ovat oikeudellisesti samassa asemassa kuin arvion ylittävät poikkeamat määrärahojen käytössä.

- Valtuusto suhtautuu talousarvion hyväksymisessä samalla tavoin sekä määrärahoihin että tavoitteisiin.

- Määrärahan muutoksen yhteydessä on arvioitava myös tavoitteiden muutostarve. Talousarviomuutokset tehtävä välittömästi, kun muutostarve on tiedossa.

- Sitovuustaso määritellään, jotta se voidaan vahvistaa valtuustossa talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Käyttötaloudessa valtuustoon nähden sitovana ovat tulosalueiden kokonaismenot ja tuloerät sekä niitä vastaavat tavoitteet. Vesihuoltolaitos voidaan hyväksyä sitovaksi nettomenoiltaan/-tuloiltaan.

Investointiosassa ovat sitovia:

Talonrakennuskohteet hankekohtaisesti.

Seuraavien investointiryhmien osalta sitovia ovat ko. hankeryhmien yhteismäärät:

- Kiinteä omaisuus
- Julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniset kohteet
- Irtain omaisuus, arvopaperit
- Kuntayhtymien maksusuudet yms. menot

Tavoitteiden ja määrärahojen muutokset on kuitenkin vietävä tiedoksi kunnanhallitukselle myös näiltä osin

Rahoitusosan määrärahojen sitovuus valtuustoon nähden:

- Antolainojen lisäys
- Pitkäaikaisten lainojen lisäys
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys

2.1. VASTUUT JA PÄÄTÖSVALTUUDET

Kunnanjohtaja

- Elinkeino- ja maaseutuasiat
- Lomituspalvelut
- Kaavoitus
- Maat ja metsät
- Sosiaali- ja terveystoimi

Hallinto- ja sivistysjohtaja

- Hallintopalvelut
- Sivistystoimi

Tekninen johtaja

- Tekninen toimi

Hankintavaltuudet

Hankinnoista tulee pitää päätöspöytäkirjaa

Khall 26.5.2014 § 142

(alv 0 %)

- Kunnanjohtaja	30 000 €	
- Hallinto- ja sivistysjohtaja	30 000 €	
- Talousjohtaja	30 000 €	
- Sosiaali- ja sivistysjohtaja	30 000 €	Khall 27.11.17 § 307
- Suunnittelupäällikkö	30 000 €	
- Lomituspalvelujohtaja	30 000 €	
- Lomituspalvelukoordinaattori	30 000 €	

Tekninen ltk 20.5.2015 § 23

Tekninen johtaja

- suunnittelussa;	20 000 €
- hankinnassa;	35 000 €

- urakassa; 50 000 €

Hvk 29.11.2017 § 41

- Hallinto. ja sivistysjohtaja 30 000 €
 - Varhaiskasvatuspäällikkö 15 000 €
 - Rehtori 15 000 €
 - Apulaisrehtori 15 000 €
 - Koulun johtaja 15 000 €
 - Kirjastonjohtaja 15 000 € (ei kirjaston aineisto-
 ankinnat)
 - Nuoriso- ja liikuntapäällikkö 15 000 €

Toimialajohtajilla on toimialojen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointivelvoitteet neljännesvuosittain vastaaville lautakunnille ja kunnanhallitukselle.

2. KÄYTTÖTALOUS

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tulosalue (sitova): **Vaalit**

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
VAALIT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	20 000	14 000	0
Toimintamenot	-15	-10 605	-19 983	-13 750	0
Toimintakate (netto)	-15	-10 605	17	250	0
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-5	-201	-88	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20	-10 806	-71	250	0

Tehtävän toiminta-ajatus:

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka tavoitteena on huolehtia kunnan tehtävistä vaalien järjestämisessä virheettömästi ja taloudellisesti lainsäädännön ja ohjeiden mukaisesti.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Äänestysalueiden määrä	1	1	1	1	
Äänioikeutetut	3 596	3 434	3 434	3 434	
Äänestysprosentti					
- eduskuntav.	67,5 %			66 %	
- presidentinv.			66 %		
- maakuntavaalit			66 %		
- kunnallisv.		66 %			
- eu-vaalit				60 %	

Yleisinformaatio:
V. 2018 järjestetään presidentin vaalit sekä maakuntavaalit, mikäli maakuntauudistus toteutuu ja v. 2019 eduskuntavaalit sekä EU-vaalit. Vaalit järjestetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Valtiollisissa vaaleissa on korvaus kunnalle n. 2 €/äänioikeutettu, taksa vahvistetaan valtion budjetissa.

KUNNANVALTUUSTO

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KUNNANVALTUUSTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-71 891	-58 182	-60 740	-60 740	-60 740
Toimintakate (netto)	-71 891	-58 182	-60 740	-60 740	-60 740
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-9 943	-9 435	-2 359	-2 359	-2 359
Muut laskennall.kustannukset	-1 479	-1 653	-3 849	-3 253	-3 219
Tehtävän kokonaiskustannukset	-83 313	-69 270	-66 948	-66 352	-66 318

Tehtävän toiminta-ajatus:
Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kokousten määrä	11	6	6	6	6
Käsiteltyjen asioiden lkm	57	50	50	50	50

Yleisinformaatio:
Kuntalain 410/2015 16 §:n mukaisesti valtuusto on itse päättänyt uuden valtuuston jäsenmääräksi 21 valtuutettua valtuustokaudeksi 2017 - 2020. Kunnan toimielimet uudelle valtuustokaudelle asetettiin kuntalain 17 §:n mukaisesti. Valtuuston kokousten lisäksi pidetään hallituksen ja valtuuston iltakouluja ja seminaareja tarpeen mukaan.

TILINTARKASTUS

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
TILINTARKASTUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-17 761	-21 032	-17 434	-17 934	-17 934
Toimintakate (netto)	-17 761	-21 032	-17 434	-17 934	-17 934
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-152	-461	-443	-434	-429

Tehtävän kokonaiskustannukset	-17 913	-21 493	-17 877	-18 368	-18 363
-------------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Tehtävän toiminta-ajatus:

Valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien ajaksi tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten ja lisäksi hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Tilintarkastajat toimivat tehtävässään virkavastuulla. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tulee toteuttaa kuntalain 14. luvussa määrätty tehtävät.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Ostetut tarkastuspäivät	12	12	12	12	12
Tarkastusltk:n kokoukset	11	10	10	10	10

Yleisinformaatio:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan, lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen. Tilintarkastusyhtiön tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö). Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja -talouden hyväksyty tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja). Tilintarkastusyhteisö valittiin uudelle valtuustokaudelle 2017 - 2020. Tarkastuspäiviä ostetaan tarvittava määrä, yleensä 10 – 12 pv. Tilintarkastajien on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

KUNNANHALLITUS (Kunnanhallituksen alaiset toiminnot (ei perusturvapalvelut) yhteensä

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	5 240 472	5 112 796	4 894 022	4 632 865	4 632 865
Toimintamenot	-6 686 482	-6 898 939	-6 551 817	-6 445 428	-6 421 448
Toimintakate (netto)	-1 446 010	-1 786 143	-1 657 795	-1 812 563	-1 788 583
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-19 230	-18 081	-12 999	-13 954	-10 889
Muut laskennall.kustannukset	81 328	227 231	296 212	259 451	256 823
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 383 911	-1 576 993	-1 374 582	-1 567 066	-1 542 649

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
• Yrittäjyyden ja työllisyyden edistäminen	• Elinvoimatyön mittarit, tilastot, vaikuttavuus
• Paikallistalouden vahvistaminen	• Elinvoimatyön mittarit ja hankeraportoin-

	ti
<ul style="list-style-type: none"> Kunnan kiinteistöjen käytön tehostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tyhjien tilojen uusi käyttö, myynti/vuokraus
<ul style="list-style-type: none"> Edunvalvonta lomitushallinnon, maaseutuhallinnon, ympäristöterveydenhuollon ja pelastustoimen sijoittumisesta itsehallintoalueella 	<ul style="list-style-type: none"> Mm. sote- ja maku - valmistelutyöryhmän raportointi
<ul style="list-style-type: none"> Päätös Ilojan alueen kehittämissuunnasta 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnanhallitus, valtuusto
<ul style="list-style-type: none"> "Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen" - käsitteen kirkastaminen kaikilla toimialoilla 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutus, seminaarit

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Hankerahojen hyödyntäminen ja niiden markkinoiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Hankeraportit, Leader-toimiston tilastot
<ul style="list-style-type: none"> Valtion rahoituksen saaminen henkilöliikenteen palvelusetelimalliin 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Strategian päivitys tai uusiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Valtuusto vahvistaa
<ul style="list-style-type: none"> Sote-keskus valmistuu urakkasopimuksen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> Työryhmäosallisuus ja -tiedotus Kustannusraami

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Sote-toiminnot sujuvaksi yhdessä Atendon kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen johtoryhmän raportointi
<ul style="list-style-type: none"> Kuntakokeiluhankkeen palvelusetelin vakiinnuttaminen henkilöliikenteessä 	<ul style="list-style-type: none"> Matkahuollon raportointi
<ul style="list-style-type: none"> Taksien ja pienoiss bussien saatavuuden varmistaminen henkilöliikenteessä 	<ul style="list-style-type: none"> Seurantajärjestelmä
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten integrointi olemassa olevaan henkilöliikenteeseen 	<ul style="list-style-type: none">

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Verkkopalvelujen käytön kehittäminen ja hyödyntäminen alueen palvelujen markkinoinnissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollisuudet selvitetään uudistettaessa kunnan nettisivuja
<ul style="list-style-type: none"> Edunvalvonta maaseudun tieverkoston ylläpidosta 	<ul style="list-style-type: none"> Neuvottelut Elyn kanssa

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kunnan, kolmannen sektorin ja kuntalaisten yhteishengen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Mm. yhteiset seminaarit ja osallisuuden muodot esim. "Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen" -teemojen alla

Tulosalue (sitova taso): **Kunnanhallitus (kokous- yms. toiminta)**

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KUNNANHALLITUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	287	0	0	0	0
Toimintamenot	-75 715	-74 350	-75 330	-75 330	-75 330
Toimintakate (netto)	-75 427	-74 350	-75 330	-75 330	-75 330
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-2 972	0	0	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-1 125	-1 622	-2 953	-2 377	-2 351
Tehtävän kokonaiskustannukset	-79 524	-75 972	-78 283	-77 707	-77 681

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa ja taloudenhoitoa kunnan toiminta-ajatusta toteuttamalla ja vastaa kunnan hallintotehtävistä siten kuin siitä säädetään kuntalaissa ja erityislaeissa tai määrätään johtosäännössä. Huolehtii kunnanvaltuuston strategisten linjausten täytäntöönpanosta ja vastaa kunnan puolesta tehtävistä sopimuksista.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Khall kokoukset	26	25	25	25	25
Käsitellyt asiat	313	300	300	300	300

Yleisinformaatio:

Toimintojen järjestämisessä tutkitaan vuosittain kuntalain suomia mahdollisuuksia.

Tulosalue (sitova): Yleis- ja hallintopalvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	193 753	183 485	195 230	192 230	192 230
Toimintamenot	-1 399 028	-1 467 068	-1 511 952	-1 454 410	-1 460 908
Toimintakate (netto)	-1 205 275	-1 283 583	-1 316 722	-1 262 180	-1 268 678
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-16 258	-18 081	-12 999	-13 954	-10 889
Muut laskennall.kustannukset	109 857	309 514	373 329	330 276	326 954
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 111 676	-992 150	-956 392	-945 858	-952 613

Tehtävän toiminta-ajatus:

Hallinnon tehtävänä on luoda edellytykset ylimmän johdon ja koko organisaation tulokselliselle työskentelylle ja huolehtia kunnan suunnitteluun, talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvistä tehtävistä siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle sekä edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Toimivat yhteistyöverkostot työllisyyden hoidossa – työvoiman ja tarpeen kohtaaminen - ja aktiivinen työllistäminen kunnan toimialoille, yrityksiin ja järjestöihin 	<ul style="list-style-type: none"> Pienten kuntien työkkäri -hanke -raportointi

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Hankintaohje 	<ul style="list-style-type: none"> Hallituksen hyväksyntä
<ul style="list-style-type: none"> Hankerahoituksen hyödyntäminen työllisyyden hoidossa 	<ul style="list-style-type: none"> Hankeraportointi
<ul style="list-style-type: none"> Pitkäaikaistyöttömien määrän vähentäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinamaksun kuntaosuuden kehitys Pienten kuntien työkkäri-hankeraportointi

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Asiointipisteen toiminnan kehittäminen yhteistyössä kirjaston kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasmäärä, raportit viranomaispalveluista

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Tiimityöskentelymallin kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Prosessointi, sisäinen koulutus

Yleisinformaatio:
<p>Tuottaa mahdollisimman ajantasaista tietoa johdon ja muiden hallintokuntien toimimisen tueksi. Kunnanvirastolla pyritään tiimityöskentelymalliin toimistotehtävissä.</p> <p>Hallintopalvelut tuottaa hallinto-, talous- ja henkilöstöhallinto- sekä atk-palvelut</p> <p>Muu yleishallinto sisältää mm. sellaisia yhteistoiminnallisia menoja, joita ei osoiteta hallintopalveluiden toimistomenoihin, mm. verotuskustannukset, yhteistyö maakunnan liiton ja kuntaliiton kanssa. Yleishallinnossa on myös yhteistoimintakorvaus palo- ja pelastustoimen hoitoon 285 000 €. Osallistutaan yhteiskoulun matrikelin kustannuksiin (10 000 €) 3. erä 3 400 €.</p> <p>Avustusluonteiset määrärahat 25 000 € Sysmän 4H-yhdistys 10 000 €. Sotainvalidit ja -veteraanit 4 000 €. Kiinteistöveron kompensointi yleishyödyllisille järjestöille 7 700 €. Avustus on tarkoitettu niille maamiesseuroille, urheiluseuroille, nuorisoseuroille, työväenyhdistykselle ym. jotka olivat ennen vapautettuja kiinteistöverosta mutta joutuvat nyt sitä maksamaan.</p> <p>Henkilöstöpalvelut sisältää henkilöstöhallinnon ja työsuojelun menot.</p> <p>Työllistäminen, tavoitteena alentaa kunnan työttömyyttä. Työllistämistoimenpiteillä pyritään autamaan työttömien elämänlaatua ja sen kautta alentamaan kunnan työmarkkinatukimaksuosuutta.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nuorten työpaja -hankkeelle haetaan vuosittain jatkoa ja siihen saadaan Ely:n rahoitusta. Nuori työ – hankkeella kunta jatkaa nuorten kesätyöllistymisen tukemista yrityksiin yhdes-

sä Lions Clubin ja Sysmä Itte -säätiön kanssa.

- Kunnille on siirretty vastuuta pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta, joka lisää kustannuksia. Yhteistyötä eri sektoreiden välillä lisätään. Sysmän ja Hartolan yhteinen Pienten kuntien työkkäri -hanke on käynnistetty elinkeinopuolella.
- Kuntalisä: Sysmän kunta maksaa toistaiseksi pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistämiseksi kuntalisää ehdot täyttävälle yhdistyksille, yrityksille ja seurakunnalle, lisäksi maksetaan ekstra-kuntalisää yhdistyksille toisen vuoden palkkatukeen oikeutetun henkilön työllistymisen tukemiseksi.
- Kuntouttava työtoiminta siirtyi kunnan omaksi toiminnaksi 1.1.2017, mutta se on sosiaali-toimen alaista ja sinne budjetoitu.
- TYP Monialainen yhteispalvelu, jolla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa TE-keskus, kunnat ja Kela yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta. Päijät-Hämeessä on kaksi yhteistä toimipistettä Lahdessa ja Heinolassa. Lisäksi jokainen kunta tarjoaa palvelua omissa toimipisteissään.

Muut palvelut

Oikeusturvapalvelut ja velkaneuvonta (ostopalvelu Lahden kaupunki) ja löytöeläintoiminta (ostopalvelu 1.6.2017 alkaen Hartolan seudun Eläinsuojeluyhdistys ry).

Tulosalue (sitova): Elinkeino- ja maaseutupalvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
ELINKEINO- JA MAASEUTUPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	65 277	59 130	100 907	22 750	22 750
Toimintamenot	-338 660	-540 993	-576 460	-527 613	-495 272
Toimintakate (netto)	-273 383	-481 863	-475 553	-504 863	-472 522
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-2 307	-6 834	-6 477	-5 824	-5 765
Tehtävän kokonaiskustannukset					
	-275 689	-488 697	-482 030	-510 687	-478 287

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elinvoimaisuuden turvaaminen yrittäjämönteisyyden kehittämisellä, elinkeinoelämän tukemisella ja työllistymisen edistämällä. Vapaa-ajan asumisen ja matkailun sekä palvelujen markkinoinnin kehittäminen valtakunnallisen, maakunnallisen ja kunnan strategian mukaisesti.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
• Palvelu- ja yhteistyöverkostojen sekä tuotteiden kuntoon laittoa jatketaan	• Yhteydenpito yrittäjien kanssa
• Pienten kuntien työkkäri -hankkeen hyödyntäminen	• Työllisyystilastot hankeraportit
• Teetetään viestintä- ja markkinointisuunnitelma	• Palaute asiakkailta ja potentiaalisilta asiakkailta sekä asukkailta ja vapaa-ajan asukkailta

<ul style="list-style-type: none"> • Sysmä – Hartola alueen yhteinen maaseutuasiainmies säilyy Sysmässä 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakasmäärä ja palaute
<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan elinkeinotoimen maakunnallinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteiset palaverit
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöliikenteen kuntakokeilun lipputuotteen vakiinnuttaminen käytäntöön ja siihen valtion rahoituksen saaminen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöliikenteen pienoishenkilöliikenteen saatuvaruuden varmistaminen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveystieteiden integroiminen olemassa olevaan henkilöliikenteeseen 	

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Hankkeiden maksimaalinen hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hankkeiden toimenpiteiden kautta
<ul style="list-style-type: none"> • Alueellisten asiantuntijaorganisaatioiden hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Laaja organisaatioiden verkosto, kuntayhteyshenkilöpalaverit

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Luontokohteiden kuntoon saattaminen (melontareitti) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pääosin hankkeiden toimesta
<ul style="list-style-type: none"> • Riittävät (resurssit) ohjaus elinkeinoneuvonnassa sekä markkinoinnissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskontaktit, tilastot, hankeseuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Maaseututukihallinnon lähipalvelupiste säilyy Sysmässä + sähköisten palvelujen tehokas käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilastot • Maaseutuasiainmiehellä aikaa tuottajien neuvontaan

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Kansainvälisyyden nostaminen kaikilla osa-alueilla 	<ul style="list-style-type: none"> • Mediavierailujen anti, artikkelit, yrittäjien tilastot, google analytics, some
<ul style="list-style-type: none"> • Leader hankkeiden hyödyntäminen kunnan alueella 	<ul style="list-style-type: none"> • Viestit mm. kylien ja järjestöjen aktiivisesta toiminnasta

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö yrittäjien kanssa ja yrittäjien kesken 	<ul style="list-style-type: none"> • Aamukahvitilaisuuksien järjestäminen yrityksissä, 2 syksyllä, 1-2 keväällä

Tulosyksikkö (informaatiota): **Elinkeinotoimi ja elinkeinoprojektit**

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Elinkeinotoimi					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	38 354	36 130	78 407	250	250
Toimintamenot	-147 644	-379 922	-398 718	-349 871	-317 365
Toimintakate (netto)	-109 289	-343 792	-320 311	-349 621	-317 115

Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-1 186	-3 590	-4 980	-4 359	-4 315
Tehtävän kokonaiskustannukset	-110 475	-347 382	-325 291	-353 980	-321 430

Vuoden 2017 aikana perustettiin elinvoimatyöryhmä. Työryhmän tehtävänä on etsiä omilla hankkeilla että ylikunnallisella yhteistyöllä ja yhteisillä hankkeilla keinoja kunnan ja lähialueen elinvoiman lisäämiseen. Valtuuston myöntämää määrärahaa käytetään elinvoimatyöhön, sen hankehaakuun ja hankkeiden omavastuuosuuksiin. Sekä vuosille 2017 että 2018 on myönnetty 200 000 euroa.

V. 2017 jo käynnistyneitä hankkeita ovat:

Pienten kuntien työkkärihanke (1.8.2017 – 31.7.2019) Hartola hallinnoi, Sysmän kuponkieuro ja pienyrittäjien verkosto (1.8.2017 – 31.12.2018). Vuonna 2018 käynnistyy mm. Palvelujen uudelleen suuntaaminen –hanke (1.1.2018- 31.5.2018) sekä Suur-Sysmän historian tuotteistaminen (1.2.2018 – 30.9.2019).

Yleisinformaatio:

Elinvoimainen Sysmä

Palvelu- ja yhteistyöverkostojen sekä tuotteiden kuntoon laittoa jatketaan. Matkailutarjontaan tulevat yrittäjien tuotteet on oltava prima-kunnossa ja paketteja muodostettaessa, jokainen osio on oltava laadukas ja luotettava. Vain hyvät tuotteet pääsevät Lahti Regionin Citybreak-verkkokauppaan, matkanjärjestäjät kiinnostuneita vain hyvistä tuotteista. Lahti Region suurena apuna.

Pienten kuntien työkkäri -hankkeen hyödyntäminen. Hanke käynnistynyt hyvin, apua työttömille työn hakijoille ja yritysten perustajille.

Teetetään viestintä- ja markkinointisuunnitelma. Ulkopuolisen henkilön näkemys, kuinka tulisi viestittää kunnasta ulospäin, myös kriisiviestintäsuunnitelma

Kunnan elinkeinotoimen maakunnallinen yhteistyö – yhteistyöpalaverit Etelä-Päijänteen seutu yrityspalvelun kanssa, matkailuelinkeino yhteistyö Lahti Regionin kanssa sekä Itä-Hämeen matkailuyhdistyksen kanssa

Vahva talous

Hankkeissa oltava mukana aktiivisesti, antavat paljon.

Reitit menestykseen (Juotavan Hyvä Etelä-Päijänne) jatkohanke suunnitteilla loppuvuodesta 2017, aloitus 2018. **Mennään metsään -projekti** loppuu keväällä 2018 – Kammiovuori lopulliseen kuntoon keväällä 2018.

Salpausselkä Unesco Global Geopark –projektin hyödynnettävyys panostukseen nähden suuri, globaali verkosto, Unescon status!

Hymy-hanke toimii 30.6.2018 saakka, paljon hyötyä yrittäjille, pienryhmähankkeita kaksi vireillä, koulutusta, investointitukia yms

Pienten kuntien työkkärihanke

Elinvoimahanke

Asiantuntijaorganisaatioiden hyödyntäminen

Lahti Region – kuntayhteyshenkilöpalaverit kerran kuussa

ProAgraria – Hymy

Etelä-Päijänteen Seutu yp

Hyvät peruspalvelut

Luontokohteiden kuntoon saattaminen (Tainionvirran Sysmän osuus melontareitistä)

Haavistonniemen laavun korjaus ja vessan siistiminen, puuhoolto, kaislanniitto jne

Kammiovuoren maantiensivut keväällä 2018

Kanoottimajan kunnostus Virtaan kartanon ja Vanha-Kartanon välissä sekä muutaman viitan laitto, huoltosopimukset molemmasta kohteesta

Riittävät resurssit elinkeinoneuvonnassa sekä markkinoinnissa – Pienten kuntien työkkärihanke, Hymy-hanke suuri apu elinkeinoneuvonnassa, samoin Etelä-Päijänteen seutu yp, sekä nettisivusto yrityssuomi.fi

Laadukas maaseutuelämä

Kansainvälisyyden nostaminen kaikilla mahdollisilla osa-alueilla – hankkeiden tuomat kansainvälistymismahdollisuudet, kaikkiin tartuttava. Lahti Regionin palvelujen käyttö

Leader-hankkeiden hyödyntäminen, yhdistysten kannustaminen hakemaan Leader-rahoitusta

Yhteen hiileen

Yhteistyö yrittäjien kanssa ja yrittäjien keskinäisen yhteistyön tehostaminen, aamukahvitilaisuudet syksyllä ja keväällä, erilaiset hankkeiden tarjoamat opintomatkat ovat oiva tilaisuus parantaa yhteistyötä yrittäjien välillä.

Tulosityksikkö (informaatiota): **Maaseututoimi**

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Maaseututoimi					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	26 923	23 000	22 500	22 500	22 500
Toimintamenot	-191 016	-161 071	-177 742	-177 742	-177 907
Toimintakate (netto)	-164 093	-138 071	-155 242	-155 242	-155 407
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-1 121	-3 244	-1 497	-1 465	-1 450
Tehtävän kokonaiskustannukset	-165 215	-141 315	-156 739	-156 707	-156 857

Tehtävän toiminta-ajatus:

Maataloustukihallinnon rahoitus. Haja-asutuksen yhteyksien turvaaminen joukkoliikenteellä.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tukea hakeneet maatilat	158	158	158	158	158
EU/kansalliset tuet milj. € yhteensä	5,8	6,4	5,8	5,8	5,8
Kutsutaksireitti	8	8	8	8	8

Yleisinformaatio:

Maaseutupalvelut

- Maataloushallintoa hoitavaa yksikköä eli Päijät-Hämeen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueetta isännöi Asikkalan kunta. Tukihakemusten käsittely toimii etupäässä verkossa, mutta Sysmän kunnanvirastolla on Sysmä-Hartola alueen toimipiste, toistaiseksi v. 2018 loppuun.

Maaseutuhallinnon tukijärjestelmää valvotaan ja seurataan Maaseutuviraston/Hämeen ELY-keskuksen toimesta. Maaseutuhallinnon on tarkoitus siirtyä maakunnalle v. 2020.

- Kylien kehittämishankkeita ohjataan Leader- rahoituksen piiriin jolloin kunnan osuus on n. 20 % kustannuksista. Näin osallistutaan Päijänne-LEADER hankkeisiin, osuus 25 000 € Kylätoimikuntien toiminnan tukeminen.
- Sunnuntailehtien jakamiseen liittyvä kunnan osuus 50 %.

Joukkoliikenne

Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan osuus, kutsutaksiliikenne, seutulippualennukset sekä kunnan tukema joukkoliikenne.

Tulosalue (sitova): Lomituspalvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
LOMITUSPALVELUT					
Tuloarvot ja määrärahat					
Toimintatulot	4 910 319	4 827 281	4 366 370	4 366 370	4 366 370
Toimintamenot	-4 767 480	-4 708 387	-4 274 772	-4 274 772	-4 275 283
Toimintakate (netto)	142 839	118 894	91 598	91 598	91 087
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-23 871	-70 775	-63 576	-59 115	-58 542
Tehtävän kokonaiskustannukset	118 968	48 119	28 022	32 483	32 545

Tehtävän toiminta-ajatus:

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja Melan toimeksiantosopimuksen mukaiset lomituspalvelut Sysmän paikallisyksikön alueella.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä / paikallisyksikkö	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Maaseudun yrittäjyyden edistäminen: Työvoimaresurssit tarvetta vastaavasti sekä lomitustyöhön että hallintoon 	<ul style="list-style-type: none"> • Lomitustilastot (vuosilomapv/yrittäjä)
<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvonta maakuntauudistuksessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Muistiot, pöytäkirjat, www.ph2019
<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvoiva ja terve henkilöstö edistää lomitustyöllä asiakkaiden hyvinvointia ja terveyttä: tyky-toiminta- , lomitustilastot

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan maksuvalmius tasapainossa: valtion myöntämät lomituspalvelujen ennakot vastaavat kustannuksia 	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakontarkistus kesäkuussa
<ul style="list-style-type: none"> • Lomitusten järjestäminen kustannustehokkaasti 	<ul style="list-style-type: none"> • Lomituspäivän hinta, vuositasolla vrt. valtakunnallinen keskiarvo • Lomituspäivän kesto määritelty lain mukaisesti ja lomittajan työaika vastaa lomittettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta, johtotiimi seuraa

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaaminen ja esimiestaidot ajan tasalla 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutuspäivät, työkokoukset, lkm Hyvinvoiva lomittaja –projektin päättyessä tulosten raportin laadinta henkilöstön kanssa yhteistyössä
<ul style="list-style-type: none"> Teknologian hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Sähköinen asiakaspalaute lomituksen jälkeen Vuosittainen asiakaspalaute sähköisesti toteutettuna

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Toimivat, terveelliset ja työturvalliset työpaikat 	<ul style="list-style-type: none"> Tilakäynnit suunnitelmallisesti kolmen vuoden välein
<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaation hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjataan asiakkaita ja lomittajia selainpohjaisen Lomitusnetin käyttöön Etätöypäivät hallinnossa Sähköisten kanavien tiedotteet lkm

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden ja henkilöstön yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistoimintaryhmän kokous, 2 krt/v
<ul style="list-style-type: none"> Maaseudun kehittämiseen osallistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Hankkeiden ohjausryhmän kokoukset, muistiot
<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu Etelä-Suomen lomitusalueella 	<ul style="list-style-type: none"> Etelä-Suomen työnohjausrenkaan kokoukset 2 krt/v

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lomituspäivät yhteensä	21858	21000	18000	18000	18000
Lomitustilat	334	310	280	280	280
Vuosilomaoikeutetut	492	475	414	414	414
Kunnallisessa lomituksessa olevat maatilat, %	94	90	94	94	94
Lomituspäivän nettohinnan poikkeama valtakunnallisesta ka, %		max +10%	max +10%	max +10%	max +10%
Tiedotteet postitse, kunnan kotisivuilla, emaililla ja Facebookissa	Postitse 4 kpl, emaililla 7 kpl, Tentrion tekstiviestit ja Facebook julkaisut	12	12	12	12

Yleisinformaatio:
Sysmän kunta hallinnoi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) toimeksiantosopimuksen mukaisesti maatalousyrittäjien lomituspalveluja v. 2017 oman kuntansa alueen lisäksi Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Joutsan, Kuhmoisten, Kärkölän, Luhangan, Padasjoen, Pertunmaan ja Toivakan

kunnan sekä Heinolan kaupungin alueella. Kuukausipalkkaisia maatalouslomittajia työsuhteessa on noin 75. Lisäksi on pitkiä määräaikaisia ja lyhytaikaisia lomittajien työsuhteita ja ostopalvelusopimuksia. Hallinnossa toimii viisi henkilöä.

Melan hallintoraha-arvio vuodelle 2018 on 16,32 €/pv. Laskentaperusteena on vuonna 2016 lomitettut päivät, joita oli 21793 päivää, hallintoraha-arvio on 355 662,- €. Vahvan talouden periaatteena on kattaa hallintorahalla käyttömenojen lisäksi vyörytetyt huonevuokrat ja atk-kustannukset sekä tarvittaessa ottaa lomituksen alv-palautusta käyttöön.

Kunnallisessa lomituksessa on 94 % maataloista, joiden lomituksesta tekee noin 8 % ostopalvelulomittaja. Ostopalvelut yrittäjälomittajineen ovat tärkeä lomitusrasuri, jonka avulla turvataan lomituspalvelujen riittävyyttä ja tuetaan elinvoimaa alueella. Ostopalvelusopimukset ovat voimassa vv. 2018 - 2019 ja lisäksi yksi mahdollinen optiovuosi.

Hyviin peruspalveluihin lomituksen osalta tähtää kaksivuotinen työhyvinvointihanke maatalouslomittajille 1.3.2016 - 31.3.2018. Lomahallinto toteuttaa hankkeen yhteistyössä Työterveyswellamo Oy:n kanssa. Melasta on saatu myönteinen ennakkopäätös kustannusten valtionkorvattavuudesta. Kaksi vuotta on jaettu neljään kuuden kuukauden jaksoon teemoittain. Teemat ovat fyysinen työhyvinvointi, psyykinen työhyvinvointi, ergonomia ja työelämävalmennus ja ravitsemus työkyvyn ylläpitäjänä. Jaksojen aikana lomittajien työkokoukset ja koulutukset järjestetään teeman mukaisesti. Toteutuksessa hyödynnetään JET-koulutuksessa olevien esimiesten oppimia osallistavia menetelmiä. Hankkeen päättymisen jälkeen henkilöstö kokoaa raportin ja arvioi hankkeen tuloksen.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kiinnitetään huomiota henkilöstön TYKY-toimintaan, jotta henkilöstö voi hyvin ja onnistuu asiakkaiden lakisääteisten palvelujen toteuttamisessa. Hyvinvoiva ja terve henkilöstö on avaintekijä laadukkaana lomituspalvelun toteuttamisessa maatalousyrittäjille.

Uusien maakuntien monitoimialaisen toimeenpanon esivalmistelu käynnistyi Päijät-Hämeessä 19.8.2016. Elinvoimaisen Sysmän ja lomituspalvelujen paikallisyksikön edunvalvontaa tehdään valmisteluun osallistumisessa.

Tulosalue (sitova): **Maa- ja metsätilat**

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
MAA- JA METSÄTILAT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	70 106	43 000	224 000	44 000	44 000
Toimintamenot	-14 328	-11 120	-15 130	-15 130	-15 130
Toimintakate (netto)	55 778	31 880	208 870	28 870	28 870
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-94	-798	-878	-859	-851
Tehtävän kokonaiskustannukset	55 684	31 082	207 992	28 011	28 019

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnan maa- ja metsäalueiden tuottava hoito perustuu Metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen laatimaan metsäsuunnitelmaan vuosille 2015 - 2024. Suunnitelma valmistui helmikuussa 2016.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Metsäsuunnitelman mukaiset metsät ha	251,2	251,2	251,2	251,2	251,2
Vuokratut pellot ha	31,3	31,3	31,3	31,3	31,3

Yleisinformaatio:

Kunta luovutti keväällä 2016 Sysmä Itte -säätöille n. 214,2 ha:n maa-alueet, joista metsäsuunnitelman mukaista metsämaata 207,2 ha.
Kunnan metsien hoito ostetaan tarpeen mukaan. Kiireellisimmät hoitotyöt ovat Päijätsalossa ja Ohrasaassa. Päijätsalossa työt aloitetaan jo 2017 ja puun myyntituottoa tulee Päijätsalosta vuonna 2018.

Tulosalue (sitova): **Kaavoitus**

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KAAVOITUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	729	-100	7 515	7 515	7 515
Toimintamenot	-91 271	-97 021	-98 173	-98 173	-99 525
Toimintakate (netto)	-90 542	-97 121	-90 658	-90 658	-92 010
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-1 132	-2 254	-3 233	-2 650	-2 622
Tehtävän kokonaiskustannukset	-91 674	-99 375	-93 891	-93 308	-94 632

Tehtävän toiminta-ajatus:

Maankäytön suunnittelua järjestetään lainmukaisesti kunnan valitsemien strategioiden mukaan.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Yrittäjien, asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen ja toiveiden huomioiminen taajaman yleiskaavaa päivitettäessä. 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskäynnit, yhteydenotot ja palaute
<ul style="list-style-type: none"> Asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi ja päivitysaikataulu 	<ul style="list-style-type: none"> Tietojen päivittäminen vuosittain
<ul style="list-style-type: none"> Kirkon seudun asemakaavamuutoksen eteenpäin vieminen: Muutos edistää matkailuelinkeinon edellytyksiä, sillä kaavoituksella selvitetään kelluvan rakentamisen määrä ja "muoto" leirintäalueen rannassa, mutta toisaalta myös leirintäalueen tulevat kehittämistarpeet. 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena prosessin saattaminen valmiiksi viimeistään v. 2018 aikana. Indikaattorit pitkällä tähtäimellä: selvitetään matkailutuloa, yöpymisten määrää, käyttöastetta ym. suunnittelualueella
<ul style="list-style-type: none"> Yksityisten maanomistajien ranta- 	<ul style="list-style-type: none"> Seurataan kaavoituksen etenemistä

asemakaavahankkeiden sekä rantayleiskaavamuutosten läpivienti.	hankekohtaisesti vuosittain.
--	------------------------------

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Päijätsalo II:n (ja III:n) kaavoittaminen myytäviksi lomarakennustonteiksi edistää vahvaa taloutta: Tavoite vuodelle 2018 on saattaa prosessi luonnosvaiheeseen asti. 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena prosessin saattaminen luonnosvaiheeseen vuoden 2018 aikana.
<ul style="list-style-type: none"> Ilola lihoiksi tavalla tai toisella. 	<ul style="list-style-type: none"> Päätös, halutaanko aluetta kehittää matkailualueena (mahdollista nykyisellä kaavalla) vai perinteisenä loma-asumisalueena (vaatii kaavamuutoksen)
<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitukseen taksat 	<ul style="list-style-type: none"> Vertailu muihin vastaavanlaisiin kuntiin

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Vallitseva kaavoitustilanne on mahdollisimman kattavasti saatavilla kunnan nettisivuilla (ml. asemakaavat, ranta-asemakaavat sekä kaikki yleiskaavat). 	<ul style="list-style-type: none"> Netissä saatavilla olevien kaavojen kpl määrä vrt. kaikki lainvoimaiset kaavat. Asiakaspalaute

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitusprosesseissa pyritään toteuttamaan toiveet myös vakituisen asumisen paikkojen osoittamisesta kyläalueille (vaikka pääasiassa kaavoitus haja-asutusalueella koskee loma-asumisen järjestämistä). 	<ul style="list-style-type: none"> Seurataan kaavoituksella syntyvien uusien vakituisen asumisen rakennuspaikkojen määrää.
<ul style="list-style-type: none"> Päijätsalo II:n (ja III:n) kaavoittaminen: Tiivis ja yhteisöllinen vaihtoehto vapaa-ajantonttitarjontaan 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteena prosessin saattaminen luonnosvaiheeseen vuoden 2018 aikana.

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kolmannen sektorin osallistaminen ja toiveiden huomioiminen taajaman yleiskaavaa päivitettäessä. 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskäynnit, yhteydenotot ja palaute

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kaavoitusprosessit	9	8-10	8-10	8-10	8-15

Yleisinformaatio:

Kaavoituksen tehtävänä on tuottaa asema- ja yleiskaavoja, jotka toteuttavat kunnan strategisia tavoitteita vuorovaikutteisen suunnittelun keinoin. Kaavoituksella taataan viihtyisä, toimiva ja kestävä kehityksen mukainen asuin- ja toimintaympäristö. Omien kaavahankkeiden lisäksi kunta hoitaa yksityisten maanomistajien ranta-asemakaavahankkeiden hallinnollisen prosessin läpiviennin ja ohjauksen. Kaavoitukseen liittyviä palveluja ostetaan tarpeen mukaan myös ulkopuolisilta palveluntarjoajilta.

HYVINVOINTIVALIOKUNTA

Valtuustolle sitova taso: Tulosaluetaso

Vastuuviranhaltija: Hallinto- ja sivistysjohtaja

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	501 949	467 968	394 607	394 607	394 607
Toimintamenot	-6 994 438	-7 160 521	-6 936 523	-6 933 898	-6 943 443
Toimintakate (netto)	-6 492 490	-6 692 553	-6 541 916	-6 539 291	-6 548 836
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-214 153	-203 715	-160 507	-1 544	-1 025
Muut laskennall.kustannukset	-49 753	-124 620	-126 371	-107 051	-104 871
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 756 396	-7 020 888	-6 828 794	-6 647 886	-6 654 732

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sivistystoimi järjestää kuntalaisille heidän fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, tiedollista ja taidollista kasvuaan tukevia koulutus- ja muita sivistyspalveluja sekä päivähoitopalveluja.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Hyvälaatuiset peruspalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyys, laadun valvonta (kyselyt)
<ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja viestintäteknikka tehokkaassa käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> P-H seudullinen ja kunnallinen TVT-kehittämissyörymä vastuussa

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Monipuoliset ja ajantasaiset peruspalvelut annetuilla resursseilla 	<ul style="list-style-type: none"> Kustannustehokkuus, neljännesvuosi-seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Hankerahojen hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Käytön raportointi

Hyvät peruspalvelut

Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Laadukkaiden koulutus-, kirjasto-, nuori- ja liikunta-, varhaiskasvatus- ja kulttuuripalvelujen järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Seudulliset arviointikyselyt, asiakaspalaute, palvelujen käytön määrällinen seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Lukiokoulutus 	<ul style="list-style-type: none"> Sidoksissa koulutettavien määrään

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja viestintäteknikka tehokkaassa käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> P-H seudullinen ja kunnallinen TVT-kehittämisryhmä vastuussa
<ul style="list-style-type: none"> Hyvälaatuiset peruspalvelut (koulutoimi, vapaa-aikatoimi, kulttuuri ja varhaiskasvatus) 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyys, laadun valvonta (kyselyt)

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön ja tiedottamisen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asukaspalautteet
<ul style="list-style-type: none"> Säilytetään nykyinen hyvä taso yhdistysyhteistyössä 	<ul style="list-style-type: none"> Tapaamiset
<ul style="list-style-type: none"> Seudullinen yhteistyö kuntien kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Tulosten seuranta

Tulosalue: **Sivistystoimen hallinto**

Vastuuvirkamies: Hallinto- ja sivistysjohtaja
Hallinto on tukipalvelua, joka vyörytetään toiminnoille

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
SIVISTYSLTK:N HALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 371	300	1 000	1 000	1 000
Toimintamenot	-73 072	-74 882	-79 306	-79 306	-79 629
Toimintakate (netto)	-71 701	-74 582	-78 306	-78 306	-78 629
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-1 159	-2 073	78 306	78 306	78 629
Tehtävän kokonaiskustannukset					
	-72 859	-76 655	0	0	0

Yleisinformaatio:

Hallintopalvelukeskus tuottaa sivistystoimen hallintopalvelut.
Hyvinvointivaliokunta voi kokouksissaan kuulla asiantuntijoita.
Sysmän Yhtenäiskoulun ja Sysmän Lukion oppilasedustajia kuullaan heitä koskevissa asioissa.

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lautakunnan/valiokunnan kokousten lkm	10	10	10	10	10

Tulosalue (sitova taso): **Koulutoimi**

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KOULUTOIMI					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	194 922	181 361	161 056	161 056	161 056
Toimintamenot	-4 917 520	-4 872 077	-4 777 999	-4 775 499	-4 775 700
Toimintakate (netto)	-4 722 599	-4 690 716	-4 616 943	-4 614 443	-4 614 644
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-148 053	-135 756	-115 728	-1 544	-1 025
Muut laskennall.kustannukset	-25 475	-71 951	-97 952	-93 974	-93 609
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 896 126	-4 898 423	-4 830 623	-4 709 961	-4 709 278

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Toimivat ja terveelliset koulutilat 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalaute, seuranta (tekninen ja terveystoimi)
<ul style="list-style-type: none"> Lukiokoulutuksen jatkuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Oppilasmäärän kehitys
<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään lukion toimintaa yhteistyössä muiden Etelä-Päijänteen lukioiden kanssa (etä- ja verkko-opetus) 	<ul style="list-style-type: none"> Etä- ja verkkokurssien määrän ja osallistumisen seuranta

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kustannustehokkaiden koulutus- ja muiden sivistyspalvelujen järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tuntikehysvaraus oppilasmääräkehityksen mukaan
<ul style="list-style-type: none"> Opetussuunnitelmaa noudatetaan 	<ul style="list-style-type: none"> Seudullinen arviointikysely, kouluviranomaiset
<ul style="list-style-type: none"> Annetaan laadukasta lukiokoulutusta kustannustehokkaasti hyödyntäen maakunnallisen etälukion yhteistoimintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> Tuntikehysvaraus oppilasmääräkehityksen mukaan

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Laadukkaiden koulutus- ja muiden sivistyspalvelujen järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Seudulliset laadulliset arviointikyselyt
<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö koulutoimessa koulutoimen alaisten oppilaitosten kesken sekä alueellisten oppilaitosten kesken. 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisten ja yhteisten opettajien hyödyntäminen, yhteiset koulutukset
<ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja viestintäteknikka tehokkaassa käytössä opettajilla ja oppilailla. 	<ul style="list-style-type: none"> Palaute oppilailta ja opettajilta keväällä, vastuu kunnallisella tv-ryhmällä
<ul style="list-style-type: none"> Lukion markkinointi oman koulun oppilaille. 	<ul style="list-style-type: none"> Lukion oppilasmäärän kasvun kehitys
<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään lukion toimintaa yhteistyössä muiden Etelä-Päijänteen lukioiden kanssa (etä- ja verkko-opetus) 	<ul style="list-style-type: none"> Etä- ja verkkokurssien määrän ja osallistumisen seuranta

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Toimivat ja terveelliset koulutilat 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalaute, seuranta (tekninen ja terveystoimi)
<ul style="list-style-type: none"> Lukiokoulutuksen jatkuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Oppilasmäärän kehitys
<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään lukion toimintaa yhteistyössä muiden Etelä-Päijänteen lukioiden kanssa (etä- ja verkko-opetus) 	<ul style="list-style-type: none"> Etä- ja verkkokurssien määrän ja osallistumisen seuranta.

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Seudullinen ja alueellinen yhteistyö kuntien kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisten koulutusten määrien kehittyminen ja yhteiset opettajat

Tuloyksikkö (informaatiotaso): **Peruskoulutus** (peruskoulut, koul. iltapäivätoiminta)

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Peruskoulutus					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	191 841	180 111	160 056	160 056	160 056
Toimintamenot	-4 135 422	-4 101 952	-3 914 872	-3 914 872	-3 915 073
Toimintakate (netto)	-3 943 581	-3 921 841	-3 754 816	-3 754 816	-3 755 017
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-125 737	-114 530	-98 396	-1 451	-1 009
Muut laskennall.kustannukset	-20 527	-59 910	-82 522	-78 677	-78 363
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 089 844	-4 096 281	-3 935 734	-3 834 944	-3 834 389

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tuottaa oppivelvollisuusikäisille perusopetuslain mukaiset opetuspalvelut.

Informatiivinen mittaristo:	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Esiopetus *)						
käyttökustannukset(netto), t€	195	206				
oppilaita 20.9.	22	18	23	21	21	21
<i>Huom.suun.vuodet informatio</i>						
käyttökustannukset(netto), €/opp.	8 852	11 366				
opetustunnit, lkm	1 490	1 520	1 430	1430	1430	1430
käyttökustannukset(netto), €/opet.tunnit	131	131				
Perusopetus						
Opettajien lkm	35	30	34	32	31	30
käyttökustannukset(netto), t €	3 521	3 808	3 888	3 692	3 592	3 591
käyttökust.(netto) €/as.	872	964	984	960	945	956
oppilaita 20.9.	305	278	276	270	260	260

käyttökust.(netto), €/oppilas	11 546	13 699	14 086	13 675	13 814	13 811
opetustunnit, lkm	21 992	23 326	23 344	23 344	23 344	23 344
käyttökustannukset(netto, €/opetustunti	160	171	167	158	154	154
Iltapäivätoiminnan osallistujamäärä		14	13	13	13	13
<i>Tuntikehys/oppilas:</i>						
Yhtenäiskoulu luokat 0-6		1,8	1,74	1,72	1,70	1,70
Nuoramoinen		1,9	1,91	1,91	1,91	1,91
Yhtenäiskoulu luokat 7-9		2,3	2,06	2,06	2,06	2,06

*) Esiopetuksen kustannukset lasketaan vasta toteutuneen vuoden jälkeen tilastoitaessa. Esiopetuksen suunnitteluvuosille annetut tiedot ovat informaatiota. Kustannukset suunnitteluvuosina sisältyvät perusopetukseen ja jakajana oppilasmäärät ovat perusopetuksessa.

Käyttökustannukset sisältävät taulukossa myös vyörytyserät ja poistot, kotikuntakorvaukset vähennetään.

Tilinpäätösluvut perustuvat tilastoon ja sen jakoon, iltapäivätoiminta ei tässä sisälly perusopetuksen kustannuksiin.

Yleisinformaatio:

Peruskoulu käsittää Yhtenäiskoulun ja yhden kyläkoulun. Perusopetuslain mukaista esiopetusta annetaan perusopetuksen yhteydessä.

Toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaista laadukasta opetusta. Peruskoulussa on 30 opettajaa ja seitsemän koulunkäyntiavustajaa.

Kouluterveydenhoitaja on Yhtenäiskoululla joka päivä muutamien poikkeuksin. Koulukuraattori on Yhtenäiskoululla 2-3 päivää/vko. Kouluterveydenhuolto sekä koulukuraattoripalvelut sisältyvät Attendo Oy:ltä ostettuihin palveluihin ja kustannukset sisältyvät perusturvatoimen kustannuksiin.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoaminen on osana koulujen toimintaa.

Muilla paikkakunnilla olevien sysmälaisten kotikuntakorvausmenot -150 295 € ja Sysmässä opiskelevien muukuntalaisten tulot 158 956 €

Tulosityksikkö (informaatiotaso): Keskiasteen koulutus

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Keskiasteen koulutus					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 081	1 250	1 000	1 000	1 000
Toimintamenot	-735 670	-739 425	-827 757	-827 757	-827 757
Toimintakate (netto)	-732 589	-738 175	-826 757	-826 757	-826 757
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-22 316	-21 226	-17 332	-93	-16
Muut laskennall.kustannukset	-4 920	-11 806	-14 714	-14 586	-14 535
Tehtävän kokonaiskustannukset	-759 826	-771 207	-858 803	-841 436	-841 308

Tulosyksikkö2 (informaatiotaso): Keskiasteen koulutus, **lukio**

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Lukio					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 081	1 250	1 000	1 000	1 000
Toimintamenot	-708 146	-718 445	-810 503	-810 503	-810 503
Toimintakate (netto)	-705 065	-717 195	-809 503	-809 503	-809 503
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-22 316	-21 226	-17 332	-93	-16
Muut laskennall.kustannukset	-4 873	-11 407	-14 096	-13 976	-13 926
Tehtävän kokonaiskustannukset	-732 254	-749 828	-840 931	-823 572	-823 445

Tehtävän toiminta-ajatus:

Lukiolain mukaiset lukio-opetuspalvelut.

Informatiivinen mittaristo:						
Lukio	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
käyttökustannukset(netto), t €	629	710	750	841	824	823
käyttökust.(netto) €/as.	156	180	192	219	217	219
oppilaita 20.9.	48	47	43	40	40	40
käyttökust.(netto), €/oppilas	13 091	15 105	17 438	21 021	20 589	20 586
opetustunnit, lkm	4046	4149	4148	4148	4148	4148
käyttökustannukset(netto), €/opetustunti	155	171	181	203	199	199
Lukio, kurssit/oppilas			3,27			

Yleisinformaatio:

Kunnan oma lukio tarjoaa lukiolain mukaista laadukasta opetusta. Oppikirjatukeen on varattu 170 €/oppilas. Lisäksi pitkän matematiikan opiskelijat saavat digilaskimet. Lukion ensiluokkalaisille hankitaan käyttöön tietokoneet. Kurssitarjonnassa on tietokoneen perusohjelmistojen käytön opetus, koska oppilailta tulee olla valmius sähköiseen ylioppilaskirjoitukseen. Keväällä 2019 kirjoitetaan kaikki yo-kokeet sähköisesti. Lukiossa on neljä opettajaa.

Yleisinformaatio:

Ammatillisesta koulutuksesta on pieni varaus opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä. Musiikkiopistotoiminnassa tavoitteena on musiikin perusopetuksen tarjoaminen. Hartolan musiikkikoulu antaa taiteen perusopetuslain mukaisen musiikin perusopetuksen. Musiikkioppilaitoksen menot sisältävät Heinolan musiikkiopiston ja Hartolan kansalaisopiston musiikkikoulun aiheuttamat maksusuodet yhteensä.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Musiikkiopisto					
oppilasmäärä/Hartola	9	10	10	10	10
- opetustunnit/Hartola	213	396	380	380	380
oppilasmäärä/Heinola	(ka) 10	10	10	10	10
-opetustunnit/Heinola	(vvt) 957	770	957	957	957

Tulosityksikkö (informaatiotaso): **Aikuiskoulutus**, kansalaisopisto

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Aikuiskoulutus					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-46 429	-30 700	-35 370	-32 870	-32 870
Toimintakate (netto)	-46 429	-30 700	-35 370	-32 870	-32 870
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-28	-235	-716	-711	-711
Tehtävän kokonaiskustannukset	-46 456	-30 935	-36 086	-33 581	-33 581

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tarjota kuntalaisille kansalaisopiston tarjoamaa harrastetoimintaa.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kansalaisopisto					
- opetustunnit	2 323	2 930	2323	2323	2323
- oppilasmäärä (netto)	447	607	447	447	447

Yleisinformaatio:

Itä-Hämeen kansalaisopisto antaa ensisijaisesti yleissivistävää aikuiskoulutusta toimi-alueensa tarpeiden mukaisesti.

Tulosalue (sitova taso): **Vapaa-aikatoimi**

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
VAPAA-AIKATOIMI					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	137 424	180 280	114 300	114 300	114 300
Toimintamenot	-856 613	-956 417	-892 649	-879 024	-881 289
Toimintakate (netto)	-719 189	-776 137	-778 349	-764 724	-766 989
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-65 414	-58 997	-44 779	0	0

Muut laskennall.kustannukset	-18 650	-27 426	-69 195	-56 923	-55 638
Tehtävän kokonaiskustannukset	-803 253	-862 560	-892 323	-821 647	-822 627

Tulosyksikkö2 (informaatiotaso): Liikuntapalvelut ja nuorisotyö

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Vapaa-aikapalvelut; liikunta- ja nuorisotyö					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	113 394	158 280	92 000	92 000	92 000
Toimintamenot	-475 003	-545 059	-483 121	-476 796	-477 766
Toimintakate (netto)	-361 609	-386 779	-391 121	-384 796	-385 766
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-6 417	0	0	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-6 739	-10 696	-23 105	-21 459	-20 524
Tehtävän kokonaiskustannukset	-374 765	-397 475	-414 226	-406 255	-406 290

Sysmän Palvelutalo ry:ltä ostettiin uimahalliosa sekä kahviotilat ja se otettiin kunnan talousarvioon 2016. Vuonna 2017 ostettiin myös kuntosaliosa. Yhteisomistuksessa ollut kiinteistö yhtiöitettiin vuonna 2017, toiminnot säilyivät kunnalla ja palvelutaloyhdistyksellä. Uimahalli- ja kuntosalitoiminta ovat liikuntatoimen budjetissa ja osakkaan vastuulla olevat kiinteistöön liittyvät korjaukset sekä vastikkeet teknisen budjetissa.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • monipuoliset ja toimivat liikuntapaikat ja -palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> • asiakaspalaute ja käyttäjämäärät
<ul style="list-style-type: none"> • nuorten osallisuuden vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • osallistujämäärät
<ul style="list-style-type: none"> • nuorten kuuleminen päätöksenteossa 	<ul style="list-style-type: none"> • nuvan kokousten määrät, aloitteet, lausunnot

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • riittävien resurssien tehokas käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> • neljännesvuosiseuranta
<ul style="list-style-type: none"> • nuoriso- ja liikuntajärjestöjen avustuksilla varmistetaan monipuolinen harrastustoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • järjestöjen avustushakemukset
<ul style="list-style-type: none"> • hankerahoituksen mahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> • hankeraportointi

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • helposti tavoitettavat ja hyvin hoidetut liikuntapaikat ja riittävästi ohjattua harrastustoimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> • asiakaspalaute
<ul style="list-style-type: none"> • kuntalaisten toimintakyvyn ylläpitäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy terveyslii- 	<ul style="list-style-type: none"> • liikuntaneuvonnan asiakastilastot

kunnan avulla, liikuntaneuvontapalvelut kuntalaisille	
<ul style="list-style-type: none"> • nuorisotakuun toteutuminen, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • vuosittaiset raportit AVI:oon • Parent- ja Party - tilastointijärjestelmät
<ul style="list-style-type: none"> • perusnuorisotyö yhdessä järjestöjen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • toiminnan määrä

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • palvelut kaikkien kuntalaisten saavutettavissa 	<ul style="list-style-type: none"> • asiakaspalaute
<ul style="list-style-type: none"> • haja-asutusalueiden nuorten huomioiminen joukkoliikenteessä (miten nuori pääsee aamulla kylälle, josta bussi lähtee ammattikouluun?) 	<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> •

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • toimiva ja laaja yhteistyö järjestöjen kanssa koko vapaa-aikasektorilla 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset, säännölliset tapaamiset vuosittain
<ul style="list-style-type: none"> • seudullinen yhteistyö kuntien ja järjestöjen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • säännölliset tapaamiset

Tehtävän toiminta-ajatus:

Liikuntalain mukaisesti valtion ja kuntien tehtävänä on yleisten edellytysten luominen liikunnalle. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten sekä yhteistyössä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa. Nuorisotyön tärkeä tehtävä on nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja tukeminen, syrjäytymisen ehkäisy ja hyvinvoinnin parantaminen.

Yleisinformaatio

Vuoden 2018 alusta alle 18-vuotiaiden liikuntatilavuorot ovat maksuttomia sysmäläisille liikuntaseuroille. Vuoden 2018 talousarvioon on vielä huomioitu liikuntaseurojen saama kohdeavustus alle 16-vuotiaiden salimaksuihin, koska se kohdentuu vuoden 2017 salivuoromaksuihin. Vuonna 2019 avustusmääräraha pienenee, koska salivuoroavustuksista voidaan luopua.

Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö saavat vuosittain valtiolta hankerahoitusta, molempiin toimintoihin on palkattu työntekijä hankekauden ajaksi. Nuorten työpajan hankekausi on kesäkuun alusta toukokuun loppuun, etsivän nuorisotyön hankekausi on elokuun alusta heinäkuun loppuun.

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
salien käyttöaste syys-lokak.					
Areena	ilta 77% la-su 40%	ilta 74% la-su 56%	ilta 75% la-su 60%	ilta 75% la-su 60%	ilta 75% la-su 60%
	ilta 73%,	ilta 67%	ilta 65%	ilta 65%	ilta 65%

Yhteiskoulun sali	la-su 43%	la-su 33%	la-su 40%	la-su 40%	la-su 40%
avustetut liikuntajärjestöt	6	5	6	6	6
liikuntaneuvonnan asiakaskäynnit	48	50	60	60	60
avustetut nuorisojärjestöt	10	11	11	11	11
kesän leiri- en/leiriläisten määrä	3/65	4/75	4/80	4/80	4/80
työpajanuorten määrä	21	20	20	20	20
etsivän nuorisotyön asiakkaiden määrä	17	20	20	20	20

Tulosyksikkö2 (informaatiotaso): Kulttuuripalvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Kulttuuripalvelut					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	17 673	11 500	12 000	12 000	12 000
Toimintamenot	-98 280	-122 090	-120 030	-120 030	-120 030
Toimintakate (netto)	-80 607	-110 590	-108 030	-108 030	-108 030
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-6 368	-6 368	-5 307	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-1 095	-2 850	-5 283	-4 687	-4 653
Tehtävän kokonaiskustannukset	-88 070	-119 808	-118 620	-112 717	-112 683

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tarjota kuntalaisille laadukkaat kulttuuripalvelut.

Kunnassa on vakiintunutta kulttuurituotantoa ja useita järjestäjätahoja:

- Kirjakyläpäivät ja Kirjojen yö, kirjakyläyhdistys ry
- Teatteritalon elokuvat
- Musiikitapahtumat Suvisoitto ja Kirkko soi, Suvisoiton tuki ry ja srk
- Teatteria, Kuurina teatteri
- Taidetapahtumia, ITTE TAIDE ry
- Museotoimintaa, Sysmä seura ja Suomen Harmonikkamuseo
- Taidenäyttely- ja musiikitapahtumia, Pinxinmäki ja Rantaterassi
- Kirjaston näyttelyt ja tapahtumat

Kunta ylläpitää kirjailijaresidenssi Villa Sarkiaa yhteistyössä Nuoren Voiman Liiton kanssa.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Kunta tukee kulttuuritapahtumien järjestämistä antamalla harkinnanvaraisesti taloudellista tukea yhdistyksille ja järjestäjätahoille. 	<ul style="list-style-type: none"> • määrärahaseuranta

<ul style="list-style-type: none"> Kunta tarjoaa puitteet rauhalliseen työskentelyyn kirjailijaresidenssi Villa Sarkiassa. Kirjasto ylläpitää majoitusta ja järjestää vieraiden esiintymiset. Nuoren Voiman Liitto valitsee vieraat. 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöaste, tapahtumat
---	--

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kaiken ikäisiä tavoitettavia kulttuuritapahtumia ympäri vuoden 	<ul style="list-style-type: none"> kävijämäärät, palaute

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuritoimijoiden yhteistyön ylläpito sekä yhteisöllisyyden lisääminen kulttuurin tekemisessä (kuntalaiset, nuoret ja nuoriso- ym. seurat, tapahtumat ja näkyvyys eri kanavissa). 	<ul style="list-style-type: none"> kulttuuritoimijoiden tapaamiset, palaute

<p>Yleisinformaatio:</p> <p>Kulttuuripalvelut sisältävät kulttuuritoimen sekä elokuvatoiminnan menot. Kulttuuritoimen tehtävänä on luoda edellytykset kunnassa harjoitettavalle kulttuurityölle sekä järjestää taiteen perusopetus.</p> <p>Kulttuuritoimen avustukset järjestöille yhteensä 45 700 €, siitä Sysmän Suvisoitto 35 000 €, Suomen Harmonikkamuseo 2 700 €, Sysmän MLL-yhdistys (musiikkileikkikoulutoimintaa varten) 2 600 €, Kirkko Soi 1 000 €, Kirjojen yö 1 000 €. Lisäksi avustukset yksityishenkilöille 350 €. Kirjailijaresidenssi Villa Sarkialle ja Teatteritalon kirjataan kiinteistöiltä sisäiset vuokrat.</p> <p>Sivistystoimi kokoaa kulttuurijärjestöt kolme kertaa vuodessa yhteisiin tapaamisiin, jossa järjestöt esittelevät toimintaansa ja tapahtumia ja jossa luodaan yhteenveto tapahtumista ja koordinoidaan tapahtumien ajankohtia.</p> <p>Elokuvatoiminta: Elokuvia näytetään viikoittain, lukuun ottamatta kesäaika. Elokuvavalinnoissa pyritään huomioimaan eri ikäryhmät. Koulun, päiväkodin ja työpajojen kanssa tehdään yhteistyötä ja näin varmistetaan, että kaikki lapset ja nuoret pääsevät silloin tällöin nauttimaan elokuvatarjonnasta.</p>

Tulosityksikkö2 (informaatiotaso): Kirjastopalvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
Kirjastopalvelut					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	6 358	10 500	10 300	10 300	10 300
Toimintamenot	-283 330	-289 268	-289 498	-282 198	-283 493
Toimintakate (netto)	-276 973	-278 768	-279 198	-271 898	-273 193
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-52 629	-52 629	-39 472	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-10 816	-13 880	-40 807	-30 777	-30 461
Tehtävän kokonaiskustannukset	-340 418	-345 277	-359 477	-302 675	-303 654

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sysmän kunnankirjasto tuottaa ja tarjoaa asiakkailleen tietoyhteiskunnan kirjastopalvelut kansallisten laatu- ja palvelunormien mukaisesti. Kirjastopalvelujen käyttäjät saavat tasavertaisen pääsyn verkkopalveluihin, Päijät-Hämeen LASTU-kimppan aineistokokoelmat lainattavaksi ja tilat sivistyksen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen sekä jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet**Kirjasto**

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Laadukas aineistokokoelma saatavana 	<ul style="list-style-type: none"> • Lainamäärät
<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskäytössä olevat laitteet ovat tarpeen mukaiset 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaspalaute
<ul style="list-style-type: none"> • Kokoontumis- ja tapahtumatilojen käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilojen käyttömäärä
<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisten palvelujen käytön tukeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjaustapahtumat

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Riittävien resurssien harkittu ja tehokas käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> • Määrärahaseuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Seudullisella kilpailutuksella saadaan etua aineistohankinnoissa ja järjestelmälläpidossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Seudulliset sopimukset

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön kirjastopalveluosaaminen ja esimiestyö ajan tasalla 	<ul style="list-style-type: none"> • Työkokoukset ja osallistuminen koulutuksiin
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaiset kohtaava asiakaslähtöinen kirjasto- ja tietopalvelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaspalaute ja kävijämäärät
<ul style="list-style-type: none"> • Seudullinen Lastu-verkkopalvelualusta ja Origo-kirjastojärjestelmä päivitetään vanhentuneina 	<ul style="list-style-type: none"> • Päivitykset käytössä

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonhankinnan tukeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietopalvelun käyttömäärä
<ul style="list-style-type: none"> • Sähköisten palvelujen esille tuominen 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskoulutukset
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjastopalvelujen hyvä laatu 	<ul style="list-style-type: none"> • Uusi ammattitaitoinen kirjastopalvelujohtaja on sitoutunut työhönsä koeajan päätyttyä

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tapahtumien ja näyttelyjen määrä
<ul style="list-style-type: none"> • Seudullinen yhteistyö palvelujen laadun ylläpidossa 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistuminen seudullisiin kehittämissyihin

--	--

Tavoitteet (numeraalisesti):					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Lainat/as.luku	16,4	16	16	16	16
Kirjastokäynnit	39 228	38 000	40 000	40 000	40 000
Verkkokäynnit	15 202	8 800	10 000	10 000	10 000
Villa Sarkian asukasviikkomäärä	69,38	100	100	100	100

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Henkilötyövuodet	4	3,4	3,8	3,8	3,8
Lainaajien lkm/v	1 421	1 800	1 800	1 800	1 800
Aukiolotunnit/v	1985	2 100	1 900	1 900	1 900
Tapahtumat		11	12	12	12

Yleisinformaatio:	
<p>Asianmukaisesti resursoitu ja ammattitaitoisesti hoidettu kirjasto edistää kaiken ikäisten kuntalaisten yleistä hyvinvointia ja kansalaisvalmiuksia tietoyhteiskunnassa. Kuntalaisten käytössä on tilat, asiakas- ja tietopalvelu, omat kokoelmat, LASTU-kimpan seutulainaus, tietokoneita sähköiseen asiointiin sekä laitteet kopiointiin, tulostukseen ja digitointiin. Kirjastopalvelujen käytössä on 669 neliötä kokoelmille, tapahtumille, kokoontumiseen, lukemiseen ja olemiseen. Lehtilukusali on varustettu niin, että sitä voi käyttää omatoimisesti aukioloaikojen ulkopuolella. Kirjasto hallinnoi Sysmän kunnan osalta kirjailijaresidenssi Villa Sarkian asukas- ja tapahtumatoimintaa yhteistyössä Nuoren voiman liiton kanssa.</p>	

Tulosalue (sitova taso): **Varhaiskasvatus**

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
VARHAISKASVATUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	168 232	106 027	118 251	118 251	118 251
Toimintamenot	-1 147 234	-1 257 145	-1 186 569	-1 200 069	-1 206 825
Toimintakate (netto)	-979 002	-1 151 118	-1 068 318	-1 081 818	-1 088 574
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-686	-8 962	0	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-4 469	-23 170	-37 530	-34 460	-34 253
Tehtävän kokonaiskustannukset	-984 157	-1 183 250	-1 105 848	-1 116 278	-1 122 827

Tehtävän toiminta-ajatus:
Sysmän kunnassa tarjotaan lapsiperheille laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatus perustuu lasten huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta

<ul style="list-style-type: none"> sähköisten palvelujen kehittäminen edelleen 	<ul style="list-style-type: none"> sähköisten palvelujen käyttäjämäärä seuranta
---	--

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> perustehtävään keskittyminen 	<ul style="list-style-type: none"> arviointikyselyt
<ul style="list-style-type: none"> resurssien harkittu, tehokas käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> kustannusten neljännesvuosiseuranta

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> asianmukaiset ja riittävät varhaiskasvatustpalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> seudulliset arviointikyselyt
<ul style="list-style-type: none"> koulutettu, riittävä henkilöstö 	<ul style="list-style-type: none"> koulutuspäivien seuranta
<ul style="list-style-type: none"> asianmukaiset toimintavälineet uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukainen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> arviointikyselyt asiakkaille Karvi -arviointi

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> pedagogisen dokumentoinnin kautta lapsen/huoltajien äänen kuuleminen 	<ul style="list-style-type: none"> arviointikyselyt (lapset, huoltajat)
<ul style="list-style-type: none"> lasten liikunnan lisääminen Sysmän hyviä liikuntapaikkoja hyväksi käyttäen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman tuella 	<ul style="list-style-type: none"> arviointikyselyt

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> yhteistyön kehittäminen muun sivistystoimen ja muiden kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> arviointikysely

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Hoitopäiviä:					
Kastelli	8 760	8 000	8 000	7 500	7 500
Nuoramoisten ryhmäpp	1 542	1 900	1 600	1 600	1 600
Perhepäivähoito	2 121	2 000	2 000	2 000	2 000
Ostopalvelu		300			

Yleisinformaatio:
Sysmän kunnassa varhaiskasvatustpalveluja annetaan päiväkotia Kastellissa, Nuoramoisten ryhmäperhepäiväkodissa ja perhepäivähoitajien kotona. Perhepäivähoidon varahoito on päiväkotia Kastellissa. Vuorohoitoa annetaan päiväkodissa ja vuorohoito perustuu huoltajien työaikoihin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Vastuuviranhaltija: Tekninen johtaja
Sitovuustaso: Tulosalue

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	5 253 320	3 910 800	3 981 869	3 900 969	3 900 969
Valmistus omaan käyttöön	150	0	0	0	0
Toimintamenot	-5 224 712	-4 339 260	-4 251 667	-4 140 675	-4 146 542
Toimintakate (netto)	28 758	-428 460	-269 798	-239 706	-245 573
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-584 037	-615 296	-852 489	-887 051	-929 282
Muut laskennall.kustannukset	-27 859	-93 732	-114 616	-103 074	-103 118
Tehtävän kokonaiskustannukset	-583 139	-1 137 488	-1 236 903	-1 229 831	-1 277 973

Teknisen toimen sisäisiin palveluihin kuulunut ravintohuolto siirtyy ulkoiselle toimijalle 1.1.2017. Sisäinen siivoustoimi on v. 2017 alkaen kohdistettu suoraan kiinteistöille.

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tekninen palvelukeskus järjestää kunnan toiminnassa tarvittavat tukipalvelut. Tekninen palvelukeskus huolehtii tarvittavan infran ja kiinteistöjen ylläpidosta, rakennuttamisesta ja kehittämisestä. Lisäksi huolehditaan viranomaistoiminnan järjestämisestä lakisääteisesti.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
• Joustavat palvelut	• Lupaprosessit, liittymäsopimukset
• Taloudellisuus toiminnoissa	• TA:n noudattaminen

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
• Energiankulutuksen hallitseminen	• Säästötoimenpiteiden tuloseuranta
• Henkilöresurssit balanssissa	• Tuloksellisuus ja työhyvinvointi
• Budjetissa pysyminen	• Kvarttaaliraportit

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
• Suunnitelmallinen ylläpito	• Mitoitukset, PTS:t, TA
• Hallintokuntien tukipalveluiden saatavuus	• Sisäinen asiakaspalaute

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
• Asiakaspalvelun saatavuus	• Asiakaspalaute
• Ympäristön tila	• Häiriöt minimiin

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta

- Yleisötilaisuudet, tiedottaminen

- Yhteistyökumppanuudet, yhteisöllisyys

Tulosalue (sitova taso): Tekninen hallinto

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
TEKNINEN HALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 446	1 500	1 500	1 500	1 500
Toimintamenot	-275 886	-279 031	-262 973	-262 973	-264 638
Toimintakate (netto)	-274 440	-277 531	-261 473	-261 473	-263 138
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	6 409	-6 983	-87 276	-78 379	-78 667
Tehtävän kokonaiskustannukset	-268 031	-284 514	-348 749	-339 852	-341 805

Tehtävän toiminta-ajatus:

Teknisen toimen tehtävänä on rakentaa ja ylläpitää kuntalaisille toimiva, viihtyisä, taloudellinen, energiatehokas ja turvallinen työ-, asuin-, virkistys- ja liikenneympäristö.

Informatiivinen mittaristo:

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kokoukset	7	5			
Käsitellyt asiat	476047	50			

Yleisinformaatio:

Organisaatio on suuntautunut toimimaan rakennuttaja-, valvonta ja tilaajatehtävissä. Huolehditaan lakisääteisistä viranomaistehtävistä sekä rakennuttamis- ja kunnossapito sekä kiinteistöpalveluista hallintokunnille.

Tulosalue (sitova taso): Ympäristöhoito

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
YMPÄRISTÖHOITO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	9 831	7 130	10 320	10 320	10 320
Toimintamenot	-392 939	-392 060	-384 008	-380 708	-380 708
Toimintakate (netto)	-383 108	-384 930	-373 688	-370 388	-370 388
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-256 308	-268 634	-265 011	-276 695	-306 815
Muut laskennall.kustannukset	-910	-8 082	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-640 327	-661 646	-638 699	-647 083	-677 203

Tehtävän toiminta-ajatus:

Ylläpidetään infrastruktuurin toimivuutta, alueiden yleistä viihtyvyyttä ja turvallisuutta sekä vesistön kuntoa.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kaavakadut ja väylät liikennöitävässä kunnossa 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoluokituksen noudattaminen
<ul style="list-style-type: none"> Tonttiostajille palvelua, neuvontaa 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalaute(Ulkoistettu Sp-Koti) Infraneuvonta tekninen toimi

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Investointeihin kustannus-hyöty – analyysi ennen päätöstä 	<ul style="list-style-type: none"> Yli 0,1 milj. hankkeet em. mainitaan
<ul style="list-style-type: none"> Tehokas kadun ylläpito 	<ul style="list-style-type: none"> Luokituksen noudattaminen

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Talvikunnossapito väylille hoidettu 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalaute kohtuullista. Talvikunnossapito kilpailutus 2017

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Puistot hoidettuja 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoluokituksen seuranta. Työ ulkoistettu
<ul style="list-style-type: none"> Tiet kunnossa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö ELY:n kanssa

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Vesistökuunnostusten huomioiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kuunnostusraportit, vuosittainen niitto kunnan kohteet

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Venepaikat	80	80	80	80	80
Kunnossapidetyt puistot	15 ha	15 ha	15 ha	15 ha	15 ha
Ylläpidetyt tiet, m (sis. Suopellon kevyenl.väylä 5 km)	17 422	24 415	24 480	24 480	24 480
Torien kunn.pito, m2	3 300	3 300	3 500	3 500	3 500
Kaatopaikkajätettä	967 t				
Energiajätettä	278 t				
Yksityistiekunnat kpl	99	103	98	98	98
Avustettavat km	274	274	276	276	376

Yleisinformaatio:
<p>Ympäristöpalvelut sisältävät liikenneväylät, puistot, torit, laiturit, jätehuollon sekä järvien hapetukset. Lumenauraus ja lanaukset hoidetaan urakoitsijoiden toimesta. Kunta on Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n osakas, jäteviranomaisena toimii seudullinen jätelautakunta. Tiejaoston menoista valtaosa on yksityistieavustuksia. Venepaikkojen vuokraustoiminta on sopimuksella yksityisellä toimijalla (Marinetek Marinas Oy).</p>

Tulosalue (sitova taso): Kiinteistöt

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
KIINTEISTÖT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 257 188	3 100 920	3 179 299	3 098 999	3 098 999
Toimintamenot	-2 911 615	-3 066 810	-3 007 472	-2 932 722	-2 936 072
Toimintakate (netto)	345 573	34 110	171 827	166 277	162 927
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-254 772	-260 462	-476 496	-494 186	-505 275
Muut laskennall.kustannukset	-6 736	-54 630	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	84 066	-280 982	-304 669	-327 909	-342 348

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tekninen toimi vastaa kunnan kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Omat rakennukset asianmukaisessa kunnossa 	<ul style="list-style-type: none"> Julkisivukatselmukset, asiakaspalaute
<ul style="list-style-type: none"> Turhista rakennuksista luovutaan harkitusti 	<ul style="list-style-type: none"> Listaus rakennuskannasta valiokunnalle vuosittain Rakennuksien purkuohjelma

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Kustannus-hyöty analyysi ennen investointipäätöstä 	<ul style="list-style-type: none"> Yli 0,1 milj. hankkeista maininta. analyysistä hankepäätöksessä Investointikohteista tuloraportointi
<ul style="list-style-type: none"> Sisäisiin vuokriin siirtymistä 	<ul style="list-style-type: none"> Kustannusten kohdistaminen
<ul style="list-style-type: none"> Energiataloudellisuus huomioidaan 	<ul style="list-style-type: none"> Säästötoimenpiteiden raportit
<ul style="list-style-type: none"> Ostopalvelujen harkittu käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Budjetissa pysyminen
<ul style="list-style-type: none"> Tyhjien kiinteistöjen kulujen minimointi 	<ul style="list-style-type: none"> Talokohtainen raportointi, pidetään säilyvässä kunnossa

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Resurssit kohdilleen 	<ul style="list-style-type: none"> Riittävästi määrärahaa
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöresurssit balanssissa 	<ul style="list-style-type: none"> Työtyytyväisyys, tuloksellisuus
<ul style="list-style-type: none"> Terveelliset, toimivat toimitilat 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttäjäläpiverit

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Rakennukset turvallisia ja terveellisiä 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntotarkastusraportit, asiakastytyväisyys

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Järjestöille harrastestiloja 	<ul style="list-style-type: none"> Omakustannehinnat

Yleisinformaatio:
<p>Haasteena ovat tyhjät toimitilat ja vajaakäyttöiset asuinrakennukset, sekä rakennusten merkittävä korjausvelka. Yhtenäiskoulurakennuksessa ollaan vuokralla, mutta ylläpito on kunnan vastuulla. Kunnan laajaa kiinteistömassaa ylläpidetään ostopalveluin. Uusi sote-keskus valmistuu kesällä 2018. Terveysasemarakennus on huonokuntoinen ja jää tyhjilleen syksyllä 2018. Muutakin vajaakäyttöä ja korjausrakennuttamisen tarvetta on paljon kuntakonsernin rakennuksissa. Asuinrakennukset ovat yhtiömuotoisia, kunta omistaa huoneistojen osakkeet sekä Sysmän Vuokratalot Oy -tytäryhtiön. Sysmän Palvelutaloyhdistyksen ja kunnan yhteisomistuksessa ollut rakennus yhtiöitetiin. Kunta jatkaa uimahalli- ja kuntosalitoimintaa ja Palvelutaloyhdistys vuokraustoimintaa.</p>

Tulosalue (sitova taso): Vesihuoltolaitos

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
VESIHUOLTOLAITOS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	517 766	530 500	509 650	509 650	509 650
Toimintamenot	-251 885	-207 710	-198 988	-198 988	-199 044
Toimintakate (netto)	265 881	322 790	310 662	310 662	310 606
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-69 425	-86 200	-110 982	-116 170	-117 192
Muut laskennall.kustannukset	-19 438	-12 488	-15 840	-14 982	-14 839
Tehtävän kokonaiskustannukset	177 018	224 102	183 840	179 510	178 575

Tehtävän toiminta-ajatus:
Jätevesihuollon järjestäminen kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkaille taloudellisesti ympäristölainsäädännön vaatimukset täyttävästi. Puhtaan veden tuottaminen ja toimittaminen elintarvikelainsäädännön mukaisesti.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Toimitusvarmuus toiminta-alueella Maltilliset taksat 	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuva seuranta vedenkulutus/laatu Vertailutasossa naapurikuntiin

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Tulos positiivinen Toiminta pitkäjänteistä Taksojen analyysi vuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> Kateprosentti Investointilaskelmat Taksatarkistus tarvittaessa vuosittain

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta

<ul style="list-style-type: none"> Vesilaitoksen toimintavarmuus hyvällä tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> Huoltokatkot hallitusti, vedenlaatu-analyysit
<ul style="list-style-type: none"> Kohtuulliset palvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Vertailu ja kustannusrakenne huomioidaan

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Puhdistamon päästöt rajalliset 	<ul style="list-style-type: none"> Lupaehtojen noudattaminen
<ul style="list-style-type: none"> Vesiosuuskunnille myydään vettä 	<ul style="list-style-type: none"> Laskutustiedot, vesinäytteet

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Vesiosuuskunnat, yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Kutsu vuosikokoukseen

Yleisinformaatio:
<p>Kunnalla on käytössä kaksi vedenottamo. Jätevedenpuhdistamo on täyttänyt sille asetetut puhdistusvaatimukset. Oma JV-puhdistamo pyritään pitämään toiminnassa ainakin 2035 asti. Vuonna 2016 saatu uusi ympäristölupa on voimassa toistaiseksi. Vesihuoltolaitos on 1.1.2016 alkaen kunnan taseyksikkö, josta laaditaan tilinpäätöksessä omat laskelmat. Sijoitetun pääoman korko on 5 %.</p> <p>Haja-asutusalueen vesihuollosta vastaa neljä vesiosuuskuntaa. Haja-asutusalueille toimitusalueen ulkopuolelle ei ole tehty kunnan toimesta enää merkittäviä investointeja.</p>

Tulosalue (sitova taso): Sisäiset palvelut

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
SISÄISET PALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 372 254	164 400	180 750	180 150	180 150
Toimintamenot	-1 225 400	-180 750	-180 502	-181 560	-181 560
Toimintakate (netto)	146 854	-16 350	248	-1 410	-1 410
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-3 532	0	0	0	0
Muut laskennall.kustannukset	-3 886	-3 490	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	139 436	-19 840	248	-1 410	-1 410

Tässä enää kunnan omat kiinteistöhuoltajat (vesihuoltolaitos ja kiinteistöt) ns. työpalvelut. Vapolle myydään huolto- ja päivystyspalvelua.

Ravintohuoltopalvelut on ostettu 1.1.2017 alkaen ulkoiselta toimijalta tehostetun palveluasumisen taloon rakennetusta keskuskeittiöstä. Ei ole enää sisäisissä palveluissa.

Omia siivoojia on vähän, siivouspalvelujen kustannukset ovat 2017 alkaen suoraan kiinteistöjen kustannuksissa.

Tehtävän toiminta-ajatus:
Tarjotaan muille hallintokunnille kohtuuhintaisia ja kilpailukykyisiä palveluja kiinteistönpitoon. Ylläpidetään päivystysrinkiä kiireellisten korjausten ja muiden palvelujen osalta.

Yleisinformaatio:

Sisäisiin palveluihin kuuluu työpalvelut koneineen. Tarjoaa myös huoltopäivystyksen kunnan kiinteistöille ja laitoksille.

Tulosalue (sitova taso): Ympäristö- ja rakennusvalvonta

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	94 835	106 350	100 350	100 350	100 350
Valmistus omaan käyttöön	150	0	0	0	0
Toimintamenot	-166 988	-212 899	-217 724	-183 724	-184 520
Toimintakate (netto)	-72 003	-106 549	-117 374	-83 374	-84 170
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	-3 298	-8 059	-11 500	-9 713	-9 612
Tehtävän kokonaiskustannukset	-75 301	-114 608	-128 874	-93 087	-93 782

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnallinen rakennusvalvontatoiminta sekä ympäristötoimi järjestetään hyvällä asiakaspalvelulla taloudellisesti ja lainmukaisesti.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Jouheva lupaprosessi ympäristötoimissa ja rakennusvalvonnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalvelukokemus, läpimenoaika Ympäristölupa/maa-aineslupa 6 kk (minimi 3 kk) Muut lausunnot/päätökset 1 kk, + mahdollinen kuulutusaika Lausunnot 2 vk Rakennuslupapäätökset 1 kk (täydellisestä hakemuksesta)

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Omavaraisuusaste rakennusvalvonnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Kustannusvastaavuus
<ul style="list-style-type: none"> Ympäristölupataksojen ajantasaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoite on pysyä annetussa budjetissa, mahdolliset lupamaksut alentavat kunnan maksuosuutta. Voidaan vaikuttaa vain vähän taksalla, koska maksullisia tarkastuksia ja päätöksiä on suhteellisen vähän verrattuna rakennusvalvontaan.
<ul style="list-style-type: none"> Maa-ainestaksa 	<ul style="list-style-type: none"> Kustannusvastaavuus

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Jouheva lupaprosessi 	<ul style="list-style-type: none"> Läpimenoaika, tavoitettavuus - sähköpostiin ja puhelimeen vastaaminen

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Ympäristönsuojelu- ja valvonta tuloksetlista. 	<ul style="list-style-type: none"> Valvontasuunnitelmaan merkityt vuositarkastukset tehty 100 %

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> Yhdistysyhteistyö, Valistustyö 	<ul style="list-style-type: none"> Osallistutaan valtakunnallisiin ja seudullisiin tietoa levittäviin teemapäiviin: earth hour, jätevesi-, ympäristö- ja energiansäästöviikkoihin

Informatiivinen mittaristo:					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Rakennusluvut/kpl	155	150	150	150	150
Katselmukset/kpl	228	300	300	300	300
Ympäristötarkastukset/kpl	52	30	30	30	30
Näytteenotto/kpl	12	15	15	15	15

Yleisinformaatio:

Rakennustarkastus huolehtii rakentamisen neuvonnasta, rakennuslupien käsittelystä ja rakentamisen valvonnasta.

Vuonna 2018 ostetaan kiinteistöveroselvitystyö. Verottajan ja kunnan kiinteistötietokanta yhtenäistetään ja saatetaan ajan tasalle. Kiinteistörekisteri täydentyy ja kiinteistöveroitus kohdentuu oikeudenmukaisesti omistajille.

Ympäristötoimen tehtävät muodostuvat pääosaltaan lakisääteisten ympäristönsuojelutehtävien hoitamisesta. Myös maa-ainesasiat kuuluvat ympäristötoimen hoidettavaksi. Itä-Hämeen ympäristötoiminta johdetaan keskitetysti Heinolasta ja Sysmän kunta hankkii palvelut sieltä ostopalveluina.

PERUSTURVAPALVELUT (sitova taso):

	Tp 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
PERUSTURVAPALVELUT YHTEENSÄ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	15	1 352 800	1 347 650	1 347 650	1 347 650
Toimintamenot	-16 415 976	-17 378 300	-17 266 694	-17 244 243	-17 689 143
Toimintakate (netto)	-16 415 961	-16 025 500	-15 919 044	-15 896 593	-16 341 493
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-1 420	-62 143	-142 795	-170 610	-90 281
Muut laskennall.kustannukset	-2 081	-6 564	-50 845	-45 639	-45 186
Tehtävän kokonaiskustannukset	-16 419 462	-16 094 207	-16 112 684	-16 112 842	-16 476 960

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sysmän kunta järjestää kuntalaisille vaikuttavat, oikea-aikaiset sekä oikein mitoitettut sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut ostamalla ne Attendo-konsernilta. Tavoitteena on säilyttää laadukkaat peruspalvelut lähipalveluina. Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä, mutta erikoissairaanhoidon kustannusvastuu on Attendolla. Kunta ostaa ympäristöterveydenhuollon palvelut Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymältä. Ostettujen palvelujen tavoitteet ja toimintalinjat on määritelty Attendon ja kunnan välisessä sopimuksessa sekä ympäristöterveydenhuollon palvelusopimuksessa. Kunta tuottaa itse osan sosiaalihuollon palveluista: viranomais-toiminnan, kuntouttavan työtoiminnan, ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen sekä omaishoitajien palkkiot. Niiden osalta valtuusto asettaa tavoitteet.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Sysmä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme kuntalaisten työllisyyttä edistäviä ja oikeaan etuuteen johtavia palveluja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starttipajan asiakasmäärä, Pienten kuntien työkkäri -hankkeen muistiot

Vahva talous	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaisten ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen tarve ei kasva. 	<ul style="list-style-type: none"> • Talouden seuranta

Hyvät peruspalvelut	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Maakunta-sote-neuvotteluissa huomioidaan Sysmän kokonaisulkoistusmalli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väliaikaishallinnon muistiot
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntouttava työtoiminta vastaa asiakkaiden yksilöllisiin tuen tarpeisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palautekysely
<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme omaishoitajien hyvinvointia ja vertaistoimintaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palautekysely

Laadukas maaseutuelämä	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Puutumme koulukiusaamiseen tehokkaasti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveyskysely
<ul style="list-style-type: none"> • Panostamme mielenterveys- ja päihdetyöhön. 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön osaamiskartoitus, Pete- ja Pämi-työryhmien muistiot

Yhteen hiileen	
Tavoite	Seuranta
<ul style="list-style-type: none"> • Valmistelemme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteiset käytännöt monialaisena yhteistyönä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointikertomus
<ul style="list-style-type: none"> • Attendo-yhteistyö toimii kuntalaisten tarpeiden mukaisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtoryhmän muistiot, sosiaaliamiehen kertomus
<ul style="list-style-type: none"> • Selvitämme omaishoidon seudulliset yhteistyömahdollisuudet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Perhonen-hankkeen muistiot

Yleisinformatio:

Attendon ja Sysmän kunnan välinen sopimus on voimassa 1.1.2017 alkaen 10 + 10 vuotta (optiovuodet on hyväksytty kunnanvaltuustossa). Attendon ja kunnan välisen sopimuksen hinta on vuonna 2018 16,2 miljoonaa euroa vuodessa ja siitä saadaan ALV:n 130 a § mukainen vähennys.

Hintaa tarkistetaan sopimuksen mukaisesti vuonna 2019. Asiakasmaksut palveluista tulevat kunnalle. Kunta antaa vastikkeetta tilat toiminnoille ja huolehtii pääosin tietojärjestelmistä. Kunnan vastuulla ovat eläkemenoperusteiset Kuel-maksut sekä työmarkkinatuen kuntaosuus. Kunnan vastuulla olevia viranomaistehtäviä hoitavat Sysmän kunnan viranhaltijat sekä osa-aikainen kansanterveystyöstä vastaava lääkäri.

Kesällä 2018 valmistuu uusi sote-keskus, jolloin pääosa vanhan terveyskeskuksen sekä osa sosiaalipalvelujen toiminnoista siirtyy sinne. Kunnan ja Attendon välinen sopimus siirtyy Päijät-Hämeen maakunnalle vuoden 2020 alussa, mikäli maakuntaudistus toteutuu. Samoin siirtyvät kunnan vastuulla olevat sosiaalipalvelut.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
SOSIAALI- JA PERUSTERV.HUOLTO SEKÄ EIRKOISSAIRAANHOITO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	15	1 352 800	1 347 650	1 347 650	1 347 650
			-17 054	-17 031	
Toimintamenot	-16 232 277	-17 173 300	229	778	-17 476 678
			-15 706	-15 684	
Toimintakate (netto)	-16 232 262	-15 820 500	579	128	-16 129 028
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalennukset	-1 420	-62 143	-142 795	-170 610	-90 281
Muut laskennall.kustannukset	-2 081	-5 786	-49 967	-44 780	-44 335
Tehtävän kokonaiskustannukset					
	-16 235 763	-15 888 429	341	518	-16 263 644

Yleisinformaatio:

Attendo Oy:ltä ostetaan kokonaispalvelua sisältäen erikoissairaanhoidon kustannusvastuun, joten kustannukset pystytään erottelamaan toiminnoittain sekä tilastoluokittain vasta tilinpäätöksen jälkeen, kun palveluntuottaja tilastoaineiston tuottaa. Attendon osuus kustannuksista on 15,4 milj. €. Kunnan omia toimintoja ovat myös osuus hallinto- ja tukipalvelumenoihin, sisäisiin vuokriin sekä eläkemenoperusteisiin kuel-maksuihin.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Su 2019	Su2020
YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintamenot	-183 699	-205 000	-212 465	-212 465	-212 465
Toimintakate (netto)	-183 699	-205 000	-212 465	-212 465	-212 465
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennall.kustannukset	0	-778	-878	-859	-851
Tehtävän kokonaiskustannukset					
	-183 699	-205 778	-213 343	-213 324	-213 316

Yleisinformaatio:

Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä. Ympäristöterveydenhuolto sisältää eläinlääkinnän ja ympäristöterveydenhuollon. Vuoden 2018 menot 187 550 €. Kustannukset perustuvat kuntien ja yhtymän välisiin palvelusopimusneuvotteluihin.

		Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
1	KÄYTTÖTALOUS							
10	KESKUSVAALILAUTAKUNTA							
10	VAALIT							
*	TOIMINTATULOT	20 000	14 000	0	0	0	20 000	0,00
*	TOIMINTAMENOT	-19 983	-13 750	0	-10 605	-15	-9 378	88,40
**	TOIMINTAKATE (Netto)	17	250	0	-10 605	-15	10 622	-100,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-88	0	0	-201	-5	113	-56,20
**	Laskennalliset erät yhteensä	-88	0	0	-201	-5	113	-56,20
***	Kaikki netto	-71	250	0	-10 806	-20	10 735	-99,30
10	KESKUSVAALILAUTAKUNTA EENSÄ							
*	TOIMINTATULOT	20 000	14 000	0	0	0	20 000	0,00
*	TOIMINTAMENOT	-19 983	-13 750	0	-10 605	-15	-9 378	88,40
**	TOIMINTAKATE (Netto)	17	250	0	-10 605	-15	10 622	-100,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-88	0	0	-201	-5	113	-56,20
**	Laskennalliset erät yhteensä	-88	0	0	-201	-5	113	-56,20
***	Kaikki netto	-71	250	0	-10 806	-20	10 735	-99,30
11	KUNNANVALTUUSTO							
11	KUNNANVALTUUSTO							
*	TOIMINTAMENOT	-60 740	-60 740	-60 740	-58 182	-71 891	-2 558	4,40
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-60 740	-60 740	-60 740	-58 182	-71 891	-2 558	4,40
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-2 359	-2 359	-2 359	-9 435	-9 943	7 076	-75,00
*	Laskennalliset menot	-3 849	-3 253	-3 219	-1 653	-1 479	-2 196	132,80
**	Laskennalliset erät yhteensä	-6 208	-5 612	-5 578	-11 088	-11 422	4 880	-44,00
***	Kaikki netto	-66 948	-66 352	-66 318	-69 270	-83 313	2 322	-3,40
11	KUNNANVALTUUSTO YHTEENSÄ							
*	TOIMINTAMENOT	-60 740	-60 740	-60 740	-58 182	-71 891	-2 558	4,40
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-60 740	-60 740	-60 740	-58 182	-71 891	-2 558	4,40
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-2 359	-2 359	-2 359	-9 435	-9 943	7 076	-75,00
*	Laskennalliset menot	-3 849	-3 253	-3 219	-1 653	-1 479	-2 196	132,80
**	Laskennalliset erät yhteensä	-6 208	-5 612	-5 578	-11 088	-11 422	4 880	-44,00
***	Kaikki netto	-66 948	-66 352	-66 318	-69 270	-83 313	2 322	-3,40
12	TARKASTUSLAUTAKUNTA							
12	TILINTARKASTUS							
*	TOIMINTAMENOT	-17 434	-17 934	-17 934	-21 032	-17 761	3 598	-17,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-17 434	-17 934	-17 934	-21 032	-17 761	3 598	-17,10
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-443	-434	-429	-461	-152	18	-3,90
**	Laskennalliset erät yhteensä	-443	-434	-429	-461	-152	18	-3,90
***	Kaikki netto	-17 877	-18 368	-18 363	-21 493	-17 913	3 616	-16,80

		Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
**	Laskennalliset erät yhteensä	-443	-434	-429	-461	-152	18	-3,90
***	Kaikki netto	-17 877	-18 368	-18 363	-21 493	-17 913	3 616	-16,80
12	TARKASTUSLAUTAKUNTA NSÄ							
*	TOIMINTAMENOT	-17 434	-17 934	-17 934	-21 032	-17 761	3 598	-17,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-17 434	-17 934	-17 934	-21 032	-17 761	3 598	-17,10
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-443	-434	-429	-461	-152	18	-3,90
**	Laskennalliset erät yhteensä	-443	-434	-429	-461	-152	18	-3,90
***	Kaikki netto	-17 877	-18 368	-18 363	-21 493	-17 913	3 616	-16,80
13	KUNNANHALLITUS							
13	KUNNANHALLITUS							
*	TOIMINTATULOT	0	0	0	0	287	0	0,00
*	TOIMINTAMENOT	-75 330	-75 330	-75 330	-74 350	-75 715	-980	1,30
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-75 330	-75 330	-75 330	-74 350	-75 427	-980	1,30
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	-2 972	0	0,00
*	Laskennalliset menot	-2 953	-2 377	-2 351	-1 622	-1 125	-1 331	82,10
**	Laskennalliset erät yhteensä	-2 953	-2 377	-2 351	-1 622	-4 097	-1 331	82,10
***	Kaikki netto	-78 283	-77 707	-77 681	-75 972	-79 524	-2 311	3,00
14	YLEIS- JA HALLINTOPALVELUT							
*	TOIMINTATULOT	195 230	192 230	192 230	183 485	193 753	11 745	6,40
*	TOIMINTAMENOT	-1 511 952	-1 454 410	-1 460 908	-1 467 068	-1 399 028	-44 884	3,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-1 316 722	-1 262 180	-1 268 678	-1 283 583	-1 205 275	-33 139	2,60
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-12 999	-13 954	-10 889	-18 081	-16 258	5 082	-28,10
*	Laskennalliset tulot	401 347	352 060	350 617	340 780	121 090	60 567	17,80
*	Laskennalliset menot	-28 018	-21 784	-23 663	-31 266	-11 234	3 248	-10,40
**	Laskennalliset erät yhteensä	360 330	316 322	316 065	291 433	93 599	68 897	23,60
***	Kaikki netto	-956 392	-945 858	-952 613	-992 150	-1 111 676	35 758	-3,60
21	ELINKEINO- JA MAASEUTUVELUT							
*	TOIMINTATULOT	100 907	22 750	22 750	59 130	65 277	41 777	70,70
*	TOIMINTAMENOT	-576 460	-527 613	-495 272	-540 993	-338 660	-35 467	6,60
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-475 553	-504 863	-472 522	-481 863	-273 383	6 310	-1,30
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-6 477	-5 824	-5 765	-6 834	-2 307	357	-5,20
**	Laskennalliset erät yhteensä	-6 477	-5 824	-5 765	-6 834	-2 307	357	-5,20
***	Kaikki netto	-482 030	-510 687	-478 287	-488 697	-275 689	6 667	-1,40

		Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
25	LOMITUSPALVELUT							
*	TOIMINTATULOT	4 366 370	4 366 370	4 366 370	4 827 281	4 910 319	-460 911	-9,50
*	TOIMINTAMENOT	-4 274 772	-4 274 772	-4 275 283	-4 708 387	-4 767 480	433 615	-9,20
**	TOIMINTAKATE (Netto)	91 598	91 598	91 087	118 894	142 839	-27 296	-23,00
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-63 576	-59 115	-58 542	-70 775	-23 871	7 199	-10,20
**	Laskennalliset erät yhtee	-63 576	-59 115	-58 542	-70 775	-23 871	7 199	-10,20
***	Kaikki netto	28 022	32 483	32 545	48 119	118 968	-20 097	-41,80
27	MAA- JA METSÄTILAT							
*	TOIMINTATULOT	224 000	44 000	44 000	43 000	70 106	181 000	420,90
*	TOIMINTAMENOT	-15 130	-15 130	-15 130	-11 120	-14 328	-4 010	36,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	208 870	28 870	28 870	31 880	55 778	176 990	555,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-878	-859	-851	-798	-94	-80	10,00
**	Laskennalliset erät yhtee	-878	-859	-851	-798	-94	-80	10,00
***	Kaikki netto	207 992	28 011	28 019	31 082	55 684	176 910	569,20
57	KAAVOITUS							
*	TOIMINTATULOT	7 515	7 515	7 515	-100	729	7 615	-7 615,00
*	TOIMINTAMENOT	-98 173	-98 173	-99 525	-97 021	-91 271	-1 152	1,20
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-90 658	-90 658	-92 010	-97 121	-90 542	6 463	-6,70
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-3 233	-2 650	-2 622	-2 254	-1 132	-979	43,40
**	Laskennalliset erät yhtee	-3 233	-2 650	-2 622	-2 254	-1 132	-979	43,40
***	Kaikki netto	-93 891	-93 308	-94 632	-99 375	-91 674	5 484	-5,50
13	KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ							
*	TOIMINTATULOT	4 894 022	4 632 865	4 632 865	5 112 796	5 240 472	-218 774	-4,30
*	TOIMINTAMENOT	-6 551 817	-6 445 428	-6 421 448	-6 898 939	-6 686 482	347 122	-5,00
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-1 657 795	-1 812 563	-1 788 583	-1 786 143	-1 446 010	128 348	-7,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-12 999	-13 954	-10 889	-18 081	-19 230	5 082	-28,10
*	Laskennalliset tulot	401 347	352 060	350 617	340 780	121 090	60 567	17,80
*	Laskennalliset menot	-105 135	-92 609	-93 794	-113 549	-39 762	8 414	-7,40
**	Laskennalliset erät yhtee	283 213	245 497	245 934	209 150	62 099	74 063	35,40
***	Kaikki netto	-1 374 582	-1 567 066	-1 542 649	-1 576 993	-1 383 911	202 411	-12,80
30	SIVISTYSTOIMI							
30	SIVISTYSLTK:N HALLINTO							
*	TOIMINTATULOT	1 000	1 000	1 000	300	1 371	700	233,30
*	TOIMINTAMENOT	-79 306	-79 306	-79 629	-74 882	-73 072	-4 424	5,90
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-78 306	-78 306	-78 629	-74 582	-71 701	-3 724	5,00

	Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Laskennalliset tulot	81 545	80 962	81 257	0	0	81 545	0,00
* Laskennalliset menot	-3 239	-2 656	-2 628	-2 073	-1 159	-1 166	56,20
** Laskennalliset erät yhteensä	78 306	78 306	78 629	-2 073	-1 159	80 379	-3 877,40
*** Kaikki netto	0	0	0	-76 655	-72 859	76 655	-100,00
31 KOULUTOIMI							
* TOIMINTATULOT	161 056	161 056	161 056	181 361	194 922	-20 305	-11,20
* TOIMINTAMENOT	-4 777 999	-4 775 499	-4 775 700	-4 872 077	-4 917 520	94 078	-1,90
** TOIMINTAKATE (Netto)	-4 616 943	-4 614 443	-4 614 644	-4 690 716	-4 722 599	73 773	-1,60
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	-115 728	-1 544	-1 025	-135 756	-148 053	20 028	-14,80
* Laskennalliset tulot	9 800	9 800	9 800	20 828	19 746	-11 028	-52,90
* Laskennalliset menot	-107 752	-103 774	-103 409	-92 779	-45 221	-14 973	16,10
** Laskennalliset erät yhteensä	-213 680	-95 518	-94 634	-207 707	-173 528	-5 973	2,90
*** Kaikki netto	-4 830 623	-4 709 961	-4 709 278	-4 898 423	-4 896 126	67 800	-1,40
40 VAPAA-AIKATOIMI							
* TOIMINTATULOT	114 300	114 300	114 300	180 280	137 424	-65 980	-36,60
* TOIMINTAMENOT	-892 649	-879 024	-881 289	-956 417	-856 613	63 768	-6,70
** TOIMINTAKATE (Netto)	-778 349	-764 724	-766 989	-776 137	-719 189	-2 212	0,30
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	-44 779	0	0	-58 997	-65 414	14 218	-24,10
* Laskennalliset menot	-69 195	-56 923	-55 638	-27 426	-18 650	-41 769	152,30
** Laskennalliset erät yhteensä	-113 974	-56 923	-55 638	-86 423	-84 064	-27 551	31,90
*** Kaikki netto	-892 323	-821 647	-822 627	-862 560	-803 253	-29 763	3,50
45 VARHAISKASVATUS							
* TOIMINTATULOT	118 251	118 251	118 251	106 027	168 232	12 224	11,50
* TOIMINTAMENOT	-1 186 569	-1 200 069	-1 206 825	-1 257 145	-1 147 234	70 576	-5,60
** TOIMINTAKATE (Netto)	-1 068 318	-1 081 818	-1 088 574	-1 151 118	-979 002	82 800	-7,20
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	0	0	0	-8 962	-686	8 962	-100,00
* Laskennalliset tulot	0	0	0	6 000	9 061	-6 000	-100,00
* Laskennalliset menot	-37 530	-34 460	-34 253	-29 170	-13 530	-8 360	28,70
** Laskennalliset erät yhteensä	-37 530	-34 460	-34 253	-32 132	-5 155	-5 398	16,80
*** Kaikki netto	-1 105 848	-1 116 278	-1 122 827	-1 183 250	-984 157	77 402	-6,50
30 SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ							
* TOIMINTATULOT	394 607	394 607	394 607	467 968	501 949	-73 361	-15,70
* TOIMINTAMENOT	-6 936 523	-6 933 898	-6 943 443	-7 160 521	-6 994 438	223 998	-3,10
** TOIMINTAKATE (Netto)	-6 541 916	-6 539 291	-6 548 836	-6 692 553	-6 492 490	150 637	-2,30

	Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	-160 507	-1 544	-1 025	-203 715	-214 153	43 208	-21,20
* Laskennalliset tulot	91 345	90 762	91 057	26 828	28 807	64 517	240,50
* Laskennalliset menot	-217 716	-197 813	-195 928	-151 448	-78 560	-66 268	43,80
** Laskennalliset erät yhteensä	-286 878	-108 595	-105 896	-328 335	-263 906	41 457	-12,60
*** Kaikki netto	-6 828 794	-6 647 886	-6 654 732	-7 020 888	-6 756 396	192 094	-2,70
50 TEKNINEN TOIMI							
50 TEKNINEN HALLINTO							
* TOIMINTATULOT	1 500	1 500	1 500	1 500	1 446	0	0,00
* TOIMINTAMENOT	-262 973	-262 973	-264 638	-279 031	-275 886	16 058	-5,80
** TOIMINTAKATE (Netto)	-261 473	-261 473	-263 138	-277 531	-274 440	16 058	-5,80
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Laskennalliset tulot	0	0	0	0	11 117	0	0,00
* Laskennalliset menot	-87 276	-78 379	-78 667	-6 983	-4 708	-80 293	1 149,80
** Laskennalliset erät yhteensä	-87 276	-78 379	-78 667	-6 983	6 409	-80 293	1 149,80
*** Kaikki netto	-348 749	-339 852	-341 805	-284 514	-268 031	-64 235	22,60
51 YMPÄRISTÖHOITO							
* TOIMINTATULOT	10 320	10 320	10 320	7 130	9 831	3 190	44,70
* TOIMINTAMENOT	-384 008	-380 708	-380 708	-392 060	-392 939	8 052	-2,10
** TOIMINTAKATE (Netto)	-373 688	-370 388	-370 388	-384 930	-383 108	11 242	-2,90
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	-265 011	-276 695	-306 815	-268 634	-256 308	3 623	-1,30
* Laskennalliset menot	0	0	0	-8 082	-910	8 082	-100,00
** Laskennalliset erät yhteensä	-265 011	-276 695	-306 815	-276 716	-257 219	11 705	-4,20
*** Kaikki netto	-638 699	-647 083	-677 203	-661 646	-640 327	22 947	-3,50
52 KIINTEISTÖT							
* TOIMINTATULOT	3 179 299	3 098 999	3 098 999	3 100 920	3 257 188	78 379	2,50
* TOIMINTAMENOT	-3 007 472	-2 932 722	-2 936 072	-3 066 810	-2 911 615	59 338	-1,90
** TOIMINTAKATE (Netto)	171 827	166 277	162 927	34 110	345 573	137 717	403,70
LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
* Suunnitelmapoistot	-476 496	-494 186	-505 275	-260 462	-254 772	-216 034	82,90
* Laskennalliset menot	0	0	0	-54 630	-6 736	54 630	-100,00
** Laskennalliset erät yhteensä	-476 496	-494 186	-505 275	-315 092	-261 507	-161 404	51,20
*** Kaikki netto	-304 669	-327 909	-342 348	-280 982	84 066	-23 687	8,40

	Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %	
54	LIIKELAITOKSET							
*	TOIMINTATULOT	509 650	509 650	509 650	530 500	517 766	-20 850	-3,90
*	TOIMINTAMENOT	-198 988	-198 988	-199 044	-207 710	-251 885	8 722	-4,20
**	TOIMINTAKATE (Netto)	310 662	310 662	310 606	322 790	265 881	-12 128	-3,80
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-110 982	-116 170	-117 192	-86 200	-69 425	-24 782	28,70
*	Laskennalliset menot	-15 840	-14 982	-14 839	-12 488	-19 438	-3 352	26,80
**	Laskennalliset erät yhteensä	-126 822	-131 152	-132 031	-98 688	-88 863	-28 134	28,50
***	Kaikki netto	183 840	179 510	178 575	224 102	177 018	-40 262	-18,00
55	SISÄISET PALVELUT							
*	TOIMINTATULOT	180 750	180 150	180 150	164 400	1 372 254	16 350	9,90
*	TOIMINTAMENOT	-180 502	-181 560	-181 560	-180 750	-1 225 400	248	-0,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	248	-1 410	-1 410	-16 350	146 854	16 598	-101,50
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	-3 532	0	0,00
*	Laskennalliset menot	0	0	0	-3 490	-3 886	3 490	-100,00
**	Laskennalliset erät yhteensä	0	0	0	-3 490	-7 418	3 490	-100,00
***	Kaikki netto	248	-1 410	-1 410	-19 840	139 436	20 088	-101,30
58	YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUKSEEN VUONTO							
*	TOIMINTATULOT	100 350	100 350	100 350	106 350	94 985	-6 000	-5,60
*	TOIMINTAMENOT	-217 724	-183 724	-184 520	-212 899	-166 988	-4 825	2,30
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-117 374	-83 374	-84 170	-106 549	-72 003	-10 825	10,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-11 500	-9 713	-9 612	-8 059	-3 298	-3 441	42,70
**	Laskennalliset erät yhteensä	-11 500	-9 713	-9 612	-8 059	-3 298	-3 441	42,70
***	Kaikki netto	-128 874	-93 087	-93 782	-114 608	-75 301	-14 266	12,40
50	TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ							
*	TOIMINTATULOT	3 981 869	3 900 969	3 900 969	3 910 800	5 253 470	71 069	1,80
*	TOIMINTAMENOT	-4 251 667	-4 140 675	-4 146 542	-4 339 260	-5 224 712	87 593	-2,00
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-269 798	-239 706	-245 573	-428 460	28 758	158 662	-37,00
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-852 489	-887 051	-929 282	-615 296	-584 037	-237 193	38,50
*	Laskennalliset tulot	0	0	0	0	11 117	0	0,00
*	Laskennalliset menot	-114 616	-103 074	-103 118	-93 732	-38 976	-20 884	22,30
**	Laskennalliset erät yhteensä	-967 105	-990 125	-1 032 400	-709 028	-611 897	-258 077	36,40
***	Kaikki netto	-1 236 903	-1 229 831	-1 277 973	-1 137 488	-583 139	-99 415	8,70

		Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
60	PERUSTURVAPALVELUT							
61	SOSIAALI- JA PERUSTERV.HUOLTO SEKÄ ERIKOISSAIRAANHOITO							
*	TOIMINTATULOT	1 347 650	1 347 650	1 347 650	1 352 800	15	-5 150	-0,40
*	TOIMINTAMENOT	-17 054 229	-17 031 778	-17 476 678	-17 173 300	-16 232 277	119 071	-0,70
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-15 706 579	-15 684 128	-16 129 028	-15 820 500	-16 232 262	113 921	-0,70
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-142 795	-170 610	-90 281	-62 143	-1 420	-80 652	129,80
*	Laskennalliset menot	-49 967	-44 780	-44 335	-5 786	-2 081	-44 181	763,60
**	Laskennalliset erät yhteensä	-192 762	-215 390	-134 616	-67 929	-3 501	-124 833	183,80
***	Kaikki netto	-15 899 341	-15 899 518	-16 263 644	-15 888 429	-16 235 763	-10 912	0,10
68	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO							
*	TOIMINTAMENOT	-212 465	-212 465	-212 465	-205 000	-183 699	-7 465	3,60
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-212 465	-212 465	-212 465	-205 000	-183 699	-7 465	3,60
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Laskennalliset menot	-878	-859	-851	-778	0	-100	12,90
**	Laskennalliset erät yhteensä	-878	-859	-851	-778	0	-100	12,90
***	Kaikki netto	-213 343	-213 324	-213 316	-205 778	-183 699	-7 565	3,70
60	PERUSTURVAPALVELUT YSÄ							
*	TOIMINTATULOT	1 347 650	1 347 650	1 347 650	1 352 800	15	-5 150	-0,40
*	TOIMINTAMENOT	-17 266 694	-17 244 243	-17 689 143	-17 378 300	-16 415 976	111 606	-0,60
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-15 919 044	-15 896 593	-16 341 493	-16 025 500	-16 415 961	106 456	-0,70
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-142 795	-170 610	-90 281	-62 143	-1 420	-80 652	129,80
*	Laskennalliset menot	-50 845	-45 639	-45 186	-6 564	-2 081	-44 281	674,60
**	Laskennalliset erät yhteensä	-193 640	-216 249	-135 467	-68 707	-3 501	-124 933	181,80
***	Kaikki netto	-16 112 684	-16 112 842	-16 476 960	-16 094 207	-16 419 462	-18 477	0,10
1	KÄYTTÖTALOUSY HTEENSÄ							
*	TOIMINTATULOT	10 638 148	10 290 091	10 276 091	10 844 364	10 995 906	-206 216	-1,90
*	TOIMINTAMENOT	-35 104 858	-34 856 668	-35 279 250	-35 866 839	-35 411 276	761 981	-2,10
**	TOIMINTAKATE (Netto)	-24 466 710	-24 566 577	-25 003 159	-25 022 475	-24 415 370	555 765	-2,20
	LASKENNALL. KUSTANNUKSET							
*	Suunnitelmapoistot	-1 171 149	-1 075 518	-1 033 836	-908 670	-828 784	-262 479	28,90
*	Laskennalliset tulot	492 692	442 822	441 674	367 608	161 015	125 084	34,00
*	Laskennalliset menot	-492 692	-442 822	-441 674	-367 608	-161 015	-125 084	34,00
**	Laskennalliset erät yhteensä	-1 171 149	-1 075 518	-1 033 836	-908 670	-828 784	-262 479	28,90
***	Kaikki netto	-25 637 859	-25 642 095	-26 036 995	-25 931 145	-25 244 154	293 286	-1,10

4. TULOSLASKELMAOSA

Laskelman sitovuus on summatason tarkkuus.

4.1. Tuloslaskelman tehtävä

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin sekä pitkävaikutteisen omaisuuden jaksottamisesta aiheutuviin poistoihin ja arvonalennuksiin.

4.2. Käyttötalousosan liittyminen tuloslaskelmaosaan

Käyttötalouden toimintamenot summataan talousarvion tuloslaskelmaosaan toimintamenoihin ja tulot toimintatuloihin. Toimintatulojen ja toimintamenojen erotus on toimintakate. Toimintakate osoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja muilla rahoitustuloilla. Kunnassa toimintakate on aina alijäämäinen. Samoin yhdistetään toimialueiden suunnitelmapoistot ja arvonalentumiset tuloslaskelman asianomaisille riveille.

4.3 Taloudelliset tavoitteet tuloslaskelmassa

- Veroprosentit maakunnan alhaisimmat ja kilpailukykyiset naapurikuntiin verrattuna
- Kunnan kokonaistalous vakaalla pohjalla.

4.4. Tuloslaskelmaosan määrärahat ja tuloarviot

4.4.1. Verotulot

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Laskentaperusteet:					
Kaikkien kuntien aritmeettinen tuloveroprosentti	20,60	20,67	20,76		
Kaikkien kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti*	19,86	19,91	19,86		
Tuloveroprosentti	19	19	19	19	19
Kiinteistöveroprosentit:					
Yleinen	0,90	0,95	0,95	0,95	0,95
Vakituinen asunto	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Muu kuin vakituinen asunto	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yli 10 MVA voimalaitos (alle 10 MVA sovelletaan yleistä)	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85
Talous					
Tulovero	8 645 383	8 805 000	8 650 000	8 892 000	9 156 000
Kiinteistövero	1 973 003	1 979 000	1 969 000	1 969 000	1 969 000
Osuus yhteisöveron tuosta	1 275 529	1 308 000	1 488 000	1 535 000	1 598 000
Yhteensä	11 893 915	12 092 000	12 107 000	12 396 000	12 723 000

*Maksuunpantavaa kunnallisveroa vastaavilla verotettavilla tuloilla painotettu.

Suunnitelmakauden veroperusteet päätetään vuosittain.

Mahdollisen maakuntaudistuksen jälkeen

Tähän luonnosteluun voi tulla muutoksia rahoituslain vahvistamisen jälkeen.

Sote-palveluiden ja kuntiin jääviin palveluiden kustannukset vaihtelevat kunnittain merkittävästi johtuen useista eri tekijöistä. Osaan näistä tekijöistä kunta voi itse vaikuttaa, osaan vain tietyiltä osin.

Kunnista maakuntien rahoitukseen siirrettävät tulot eivät kuntakohtaisesti vastaa siirrettäviä kustannuksia sekä verotulojen että valtionosuuksien osalta. Verotulojen ja yleensä tulojen osalta merkittävin osa siirtyvistä tuloista koostuu kunnallisverosta. Kuntalaisten veroasteiden liiallisen eriytymisen välttämiseksi kaikkien kuntien kunnallisveroasteita alennetaan saman veroprosenttiyksikön verran (vuoden 2018 arvion mukaan 12,37 prosenttiyksikköä). Näin kaikkien kuntien veroprosenttien vaihteluväli pysyy ennallaan. Koska kunnallisveron tuotto vaihtelee kunnittain huomattavasti, siirtyvän kunnallisveron määräkin vaihtelee huomattavasti.

Yhteisöveron siirto tehdään kuntien yhteisöveron jako-osuuden (koko kuntaosuuden) alennuksena, jolloin alennus kohdistuu suhteellisesti enemmän niihin kuntiin, joissa yhteisöveron määrä on suuri.

4.4.2. Valtionosuusjärjestelmä

4.4.2.1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Perustuu lakiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (676/2014) tuli voimaan 1.1.2015. Sen mukaan peruspalvelujen laskennallisia kustannuksia koskee yksi yhteinen ikäryhmitys. Järjestelmään sovelletaan ikäryhmityksen lisäksi seuraavia kriteereitä: sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta.

Laskennallisen osan valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohti yhtä suuri. Tämän lisäksi kunnalle myönnetään valtionosuutta lisäosien perusteella. Lisäosissa ei ole omarahoitusosuutta. Lisäosia ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaisuus, saaristo-osakuntaisuus. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perusteena ovat vuosittain vahvistettavat perushinnat ikäryhmille, kriteereille ja lisäosille. Sairastavuus lasketaan sairastavuuskertoimen perusteella, jonka pohjana ovat tietyt kansansairaudet.

Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon myös verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus. Kuntien tulopohjassa olevia eroja tasataan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella. Laskenta pohjautuu verohallinnon julkaisemiin verovuoden 2016 verotietoihin (25.10.2017). Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen laskennallisuudesta johtuen tasausta laskettaessa ei käytetä kunnan omaa veroprosenttia, vaan koko maan keskimääräistä veroprosenttia. Tästä johtuen yksittäisen kunnan tekemillä veroprosenttimuutoksilla ei ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai kunnan maksaman tasausvähennyksen määrään.

Peruspalvelujen alustava valtionosuusprosentti vuodelle 2018 on 25,34 % ja kunnan omarahoitusosuus on 3 540 euroa/asukas. Prosentti kuvaa kustannustenjakoa valtion ja kuntien välillä, ei kunnan saamaa valtionosuuden määrää. Ikäryhmien ja kriteerei-

den hinnat perustuvat valtion talousarvioesitykseen. Lopullinen päätös kunnan vuoden 2018 peruspalvelujen valtionosuudesta tehdään joulukuussa 2017.

4.4.2.2. Kotikuntakorvaukset

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvausten maksatus hoidetaan keskitetysti valtionosuusmaksatuksen yhteydessä. Kotikuntakorvausten perusosa (arvio 23.11.2017 6 512 €) on kaikille kunnille sama. Vuoden 2018 kotikuntakorvaukset perustuvat esi- ja perusopetuksen järjestäjien antamiin oppilasmäärätietoihin 31.12.2016 tilanteesta. (Tilastokeskuksen kotikuntakorvauskysely 1. - 20.2.2017).

4.4.2.3. Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

Kunnan kokonaisvaltionosuuden arvioimiseksi tulee ottaa huomioon myös Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukainen osuus rahoituksesta. Tämä osa lisärahoituksesta määräytyy oppilas- ja ylläpitäjäkohtaisesti. Tässä rahoituksessa laskeutapäivä on entiseen tapaan syyskuun 20. päivä ja tarkistuspäivänä varainhoitovuoden syyskuun 20. päivä. Perusopetuksen lisärahoituksen piirissä ovat pidennetty oppivelvollisuus, lisäopetus, aineopetus, joustava perusopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta. Muuta koulutusta on lukiokoulutus. Muuta toimintaa ovat liikunta, nuorisotyö, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, teatterit, orkesterit ja museot. Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet on Sysmälle aina negatiivinen erä omarahoitusosuudesta johtuen.

4.4.2.4. Valtionosuuden maksatus

Valtionosuusennakot maksetaan kunnalle kuukausierissä yhtenä kokonaisuutena. Kirjanpidossa valtionosuuksien lisäyksiin ja vähennyksiin sisältyvät kotikuntakorvausmenot ja -tulot on erotettava käyttötalouteen.

Valtionosuudet mahdolliseen maakuntaan siirryttäessä

Tämä on luonnostelua, siihen tulee muutoksia, kun rahoituslaki hyväksytään.

Osa kunnan tehtävistä ja niiden luonne valtionosuustehtävinä säilynevät nykyisellään. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyvät maakunnalle, kunnan on osallistuttava työllisyyden ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, joten osa peruspalvelujen valtionosuuskriteereistä vaikuttaa kunnan valtionosuuteen. Viiden tasausvuoden jälkeen peruspalvelujen valtionosuus on tämän hetken arvion mukaan n. 23-24 % nykyisestä valtionosuudesta.

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksessa lähtökohtana on kuntien rahoituksen turvaaminen jäljelle jääviin tehtäviin sekä valtionosuusjärjestelmän määräytymistekijöiden merkityksen säilyttäminen. Järjestelmän peruskriteerit reagoisivat jatkossakin kunnan tarpeissa ja olosuhteissa tapahtuviin muutoksiin. Myös verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen peruslogiikka säilyisi, joskin siihen esitettäisiin tasauslisä- ja tasausvähennysprosentteja koskevia muutoksia.

Sote-tehtävien siirtyessä pois kunnilta, suurin osa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta jaettavasta rahasta määräytyisi alle 16-vuotiaiden ikäluokkien perustella. Koska kunnilla olisi muutoksen jälkeen edelleen tärkeä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä sosiaali- ja terveystenonjen ennaltaehkäisyssä, esitetään

valtionosuusjärjestelmän tarve- ja olosuhde-eroperusteisiin kriteereihin uutena kriteerinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Uudistuksen yhteydessä luovutettiin nykyisestä työpaikkaomavaraisuuden kriteeristä. Tämän lisäksi työttömyysaste siirrettiin laskennallista kustannuksista valtionosuuden lisäosiin.

Muutosten yhteydessä kiinteistövero sisällytettiin 50 prosenttisesti verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen. Voimalaitosten osalta tasauksessa käytettiin yleistä kiinteistöveroprosenttia (muut voimalaitokset kuin ydinvoimalaitokset rajataan tasauksen ulkopuolelle). Tasaussisäprosentti nousi 90 prosenttiin, mikä hyödyttäisi tasausrajan alenemisesta kärsiviä kuntia. Tasausvähennysprosentiksi esitetään kiinteää 15 prosenttia, mikä taas hyödyttäisi niitä kuntia, joilta siirtyy suhteellisesti eniten verotuloja maakuntiin. Tasausraja olisi edelleen 100 prosenttia.

Edellä kuvatuttujen muutosten lisäksi valtionosuusjärjestelmään esitetään toistaiseksi pysyvää, sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutoksen rajoitinta. Rajoittimessa ei huomioitaisi valtionosuusjärjestelmän varsinaisia uusia kriteerimuutoksia, vaan pelkästään puhtaasti sote-tehtävien siirrosta aiheutuvat taloudelliset muutokset, toisin sanoen se määritettäisiin uudistuksen voimaantulon ”poikkileikkaushetkellä”. Rajoittimen suuruus olisi symmetrisesti 60 prosenttia eli sekä positiivisesta että negatiivisesta muutoksesta kunnan omavastuulle jäisi 40 prosenttia.

Suurten kuntakohtaisten muutosten minimoimiseksi edellä kuvattuun uuteen järjestelmään siirryttäisiin lähtökohtaisesti määräaikaisen, vaikkakin osin pysyväksi jäävän siirtymätasauksen kautta. Sote- ja maakuntauudistuksen voimaantulovuonna kunnan talouden tasapainotilan muutos rajattaisiin nolnaan eli tasapaino (tasapainotilalla tarkoitetaan vuosikatetta poistojen jälkeen) pysyisi uudistusta edeltävällä tasolla. Siirtymätasauksen määrä alenisi vuosittain siten, että muutos rajattaisiin +/- 25 euroon/asukas per vuosi. Viidentenä vuonna eli vuonna 2024 muutos olisi enintään +/- 100 euroa/asukas, joka jää toistaiseksi pysyvänä voimaan. Näin uudistuksesta aiheutuva kunnan tasapainotilan muutos olisi pysyvästi enintään +/- 100 euroa/asukas, mikä ei ylitä yhdenkään kunnan yhden tuloveroprosenttiyksikön tuottoa vastaavaa määrää.

Uudistuksen voimaantulon jälkeen kuntien talouden tilaan vaikuttaa merkittävästi lähtökohtatilanne. Siirtymätasauksella ei muuteta kuntien uudistusta edeltävää epätasapainotilannetta tasapainoon uudistuksen jälkeen. Uudistuksella ei myöskään kateta kuntien aikaisemmin kertynyttä alijäämää.

4.4.3. Valtionosuudet

Valtionosuudet yhteensä					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Peruspalvelujen vo:t	11 020 528	10 903 000	10 519 000	10 592 000	10 666 000
Verotuloihin perustuva tasaus	3 571 368	3 656 000	3 373 000	3 404 000	3 315 000
Järjestelmämuutoksen tasaus	56 772				
Opetus/kultt.toimen muut vo:t	-470 976	-309 000	-300 000	-300 000	-300 000
Yhteensä	14 177 692	14 250 000	13 592 000	13 696 000	13 681 000

Valtionosuuksiin vaikuttavat vuoden 2017 - 2018 budjettiriihen leikkaukset sekä kilpailukykysojopimus vähentävästi. Kuntakohtaisia vaikutuksia mm. tehtävämuutoksien vaikutuksesta ei ole saatavissa. Valtionosuuksissa kompensoidaan osa verovähennyksistä aiheutuvia veromenetyksiä.

Myös opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksissa on muutoksia kustannustenjaon tarkistuksissa ja yksikköhintaleikkauksissa, joita on vaikea arvioida kuntakohtaisesti.

4.4.4. Rahoitustuotot ja -kulut

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Korkotuotot	28 842	100			
Muut rahoitus- tuotot	89 675	100 300	122 800	122 800	122 800
Korkokulut	-5 567	-15 000	-63 300	-72 200	-67 300
Muut rahoituskulut	-17 644	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
<i>Yhteensä</i>	95 306	77 900	52 000	43 100	48 000

Korkokulujen laskennassa on huomioitu, että suunnitelmakaudelle 2018 on merkitty mahdollinen lainan nosto 2 milj. € terveysaseman rakentamisen vuoksi.

Rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeinen tuloslaskelman välitulos on vuosikate. Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, pitkäaikaisiin sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

4.4.5. Poistot ja arvonalennukset sekä satunnaiset erät

Suunnitelmapoistot					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Suunnitelmapoistot	-828 784	-908 670	-1 080 149	-1 075 518	-1 033 836
Arvon alentumiset			-91 000		

Mikäli tyhjenneelle vanhainkotirakennukselle ei löydy jatkokäyttöä, sen tasearvo n. 135 000 € joudutaan kirjaamaan poistoksi tilinpäätöksessä 2017 tai viimeistään 2018. Vuonna 2018 jää terveyskeskusrakennus tyhjilleen, se tasearvon poisto sisältyy v. 2018 n. 91 000 €.

Poistosuunnitelman muutos on hyväksytty 8.9.2008. Satunnaisia eräiä ei ole budjetoitu.

Satunnaisten erien jälkeinen välitulos on tilikauden tulos. Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai vähentäviä eräiä ovat varausten ja rahastojen muutokset.

Tuloksenkäsittelyerät						
	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	- 306 850,82	-379 097		-3 154 000	330 000	287 000
Varauksien lisäys(-), vähennys(+)	-521 641	-378 359		3 500 000		

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä investointivaroja on jäljellä 3,5 milj. € ja kertynyttä poistovarausta jäljellä 2,5 milj. €.

Tuloksenkäsittelyerien jälkeinen tulos on tuloslaskelman viimeinen rivi.

4.4.6. Talousarvion yli-/alijäämä

	TP 2016 (kertynyt)	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Yli-/alijäämät	+4 441 684	+488 755	+459 141	+823 005	+702 005

4.5. Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:ssä talousarvion ja –suunnitelman laadinnasta sanotaan, että talous-suunnitelman on oltava tasapainoinen ja ylijäämäinen.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee talous-suunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajan-jaksona katetaan.

Sysmän kunnalla ei tässä vaiheessa ole kattamattomia alijäämiä, ylijäämän suuruus oli vuoden 2016 lopussa 4 441 684,26 €. Tulevina vuosina tulevat alijäämät katetaan ensisijaisesti aikaisemmilta vuosilta kertyneistä ylijäämistä, sen jälkeen on tehtävä muita alijäämän kattamistoimenpiteitä (esim. verotusperusteiden nosto, omaisuuden myynti ja käyttömenojen säästötoimenpiteet).

4.6. Tuloslaskelman tunnusluvut

Tunnusluvut					
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuottojen %-osuus toimin- takuluista	25,89	25,71	25,44	24,63	24,28
Vuosikate % poisto- ista	211,34	175,80	109,66	145,84	140,14
Vuosikate % pois- tonalaisista in- vestoinneista		61,77	65,02		
Vuosikate €	1 751 543	1 597 425	1 284 290	1 568 523	1 448 841
Vuosikate, €/asukas	443	407	334	413	386
Kertynyt yli/alijäämä	+4 441 684	+4 930 439	5 389 580	6 212 585	6 914 590
Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	1 124	1 303	1 401	1 635	1 841
As. luku 31.12.	3 951	3 927	3 846	3 799	3 756

Tunnuslukujen laskennassa on asukaslukuna suunnitelmavuosilla käytetty samaa, mitä Kuntaliitto on käyttänyt veroennusteissaan, se on johdettu Tilastokeskuksen väestöennusteesta.

	Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
TULOSLASKELMA (ulkoiset tilit)							
TOIMINTATUOTOT							
* Myyntituotot	5 006 126	4 822 726	4 808 726	5 243 006	6 058 838	-236 880	-4,50
* Maksutuotot	1 896 050	1 896 050	1 896 050	2 000 000	726 485	-103 950	-5,20
* Tuet ja avustukset	345 653	264 496	264 496	263 208	283 670	82 445	31,30
* Muut toimintatuotot	1 099 150	1 046 350	1 046 350	1 096 550	1 459 845	2 600	0,20
** Toimintatuotot	8 346 979	8 029 622	8 015 622	8 602 764	8 528 839	-255 785	-3,00
** Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	150	0	0,00
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
* Palkat ja palkkiot	-6 840 143	-6 775 113	-6 718 543	-6 886 333	-7 271 558	46 190	-0,70
Henkilösivukulut							
* Eläkekulut	-1 997 706	-1 986 430	-1 980 446	-2 044 558	-2 223 953	46 852	-2,30
* Muut henkilösivukulut	-326 868	-328 166	-348 912	-423 248	-523 944	96 380	-22,80
* Palvelujen ostot	-19 527 871	-19 456 445	-19 931 057	-19 935 886	-19 033 202	408 015	-2,00
* Aineet, tarvikkeet, ta	-871 835	-835 775	-835 125	-900 215	-1 278 204	28 380	-3,20
* Avustukset	-941 250	-927 250	-927 250	-1 127 250	-677 884	186 000	-16,50
* Muut toimintakulut	-2 308 016	-2 287 020	-2 277 448	-2 307 749	-1 935 614	-267	0,00
** Toimintakulut	-32 813 689	-32 596 199	-33 018 781	-33 625 239	-32 944 359	811 550	-2,40
TOIMINTAKATE							
** Verotulot	12 107 000	12 396 000	12 723 000	12 092 000	11 893 915	15 000	0,10
** Valtionosuudet	13 592 000	13 696 000	13 681 000	14 250 000	14 177 692	-658 000	-4,60
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	0	0	0	100	28 842	-100	-100,00
* Muut rahoitustuotot	122 800	122 800	122 800	100 300	89 675	22 500	22,40
* Korkokulut	-63 300	-72 200	-67 300	-15 000	-5 567	-48 300	322,00
* Muut rahoituskulut	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500	-17 644	0	0,00
** Rahoitustuotot ja -kulut	52 000	43 100	48 000	77 900	95 306	-25 900	-33,20
VUOSIKATE							
	1 284 290	1 568 523	1 448 841	1 397 425	1 751 543	-113 135	-8,10
Poistot ja arvonalentumiset							
* Suunn.mukaiset poistot	-1 171 149	-1 075 518	-1 033 836	-908 670	-828 784	-262 479	28,90
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS							
	113 141	493 005	415 005	488 755	922 759	-375 614	-76,90
* Poistoeron lis.(-)tai väh	-3 154 000	330 000	287 000	0	-379 097	-3 154 000	0,00
* Varausten lis.(-)tai väh.	3 500 000	0	0	0	-378 359	3 500 000	0,00
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ							
	459 141	823 005	702 005	488 755	165 303	-29 614	-6,10

	Valtuusto 2018	Su 2019	Su 2020	TA+LTA 2017	Tp 2016	Ero 17/18	Ero %
TULOSLASKELMA (mukana sis.tilit)							
TOIMINTATUOTOT							
* Myyntituotot	5 165 526	4 978 926	4 964 926	5 414 506	6 657 872	-248 980	-4,60
* Maksutuotot	1 896 050	1 896 050	1 896 050	2 000 000	726 485	-103 950	-5,20
* Tuot ja avustukset	345 653	264 496	264 496	263 208	283 670	82 445	31,30
* Muut toimintatuotot	3 230 919	3 150 619	3 150 619	3 166 650	3 327 728	64 269	2,00
** Toimintatuotot	10 638 148	10 290 091	10 276 091	10 844 364	10 995 756	-206 216	-1,90
** Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	150	0	0,00
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
* Palkat ja palkkiot	-6 840 143	-6 775 113	-6 718 543	-6 886 333	-7 271 558	46 190	-0,70
Henkilösivukulut							
* Eläkekulut	-1 997 706	-1 986 430	-1 980 446	-2 044 558	-2 223 953	46 852	-2,30
* Muut henkilösivukulut	-326 868	-328 166	-348 912	-423 248	-523 944	96 380	-22,80
* Palvelujen ostot	-19 671 201	-19 597 875	-20 072 487	-20 087 336	-19 606 386	416 135	-2,10
* Aineet, tarvikkeet, ta	-887 905	-850 545	-849 895	-920 265	-1 302 771	32 360	-3,50
* Avustukset	-941 250	-927 250	-927 250	-1 127 250	-677 884	186 000	-16,50
* Muut toimintakulut	-4 439 785	-4 391 289	-4 381 717	-4 377 849	-3 804 780	-61 936	1,40
** Toimintakulut	-35 104 858	-34 856 668	-35 279 250	-35 866 839	-35 411 276	761 981	-2,10
TOIMINTAKATE	-24 466 710	-24 566 577	-25 003 159	-25 022 475	-24 415 370	555 765	-2,20
** Verotulot	12 107 000	12 396 000	12 723 000	12 092 000	11 893 915	15 000	0,10
** Valtionosuudet	13 592 000	13 696 000	13 681 000	14 250 000	14 177 692	-658 000	-4,60
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	0	0	0	100	28 842	-100	-100,00
* Muut rahoitustuotot	155 800	155 800	155 800	115 300	137 579	40 500	35,10
* Korkokulut	-63 300	-72 200	-67 300	-15 000	-5 567	-48 300	322,00
* Muut rahoituskulut	-40 500	-40 500	-40 500	-22 500	-65 549	-18 000	80,00
** Rahoitustuotot ja -kulut	52 000	43 100	48 000	77 900	95 306	-25 900	-33,20
VUOSIKATE	1 284 290	1 568 523	1 448 841	1 397 425	1 751 543	-113 135	-8,10
Poistot ja arvonalentumis et							
* Suunn.mukaiset poistot	-1 171 149	-1 075 518	-1 033 836	-908 670	-828 784	-262 479	28,90
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	113 141	493 005	415 005	488 755	922 759	-375 614	-76,90
* Poistoeron lis.(-)tai väh	-3 154 000	330 000	287 000	0	-379 097	-3 154 000	0,00
* Varausten lis.(-)tai väh.	3 500 000	0	0	0	-378 359	3 500 000	0,00
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	459 141	823 005	702 005	488 755	165 303	-29 614	-6,10

5. INVESTOINTIOSA

Suunnitelmakauden 2018 aikana bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 4,3 milj. € (nettomäärältään 4,3 milj. €). Investoinnit esitetään yksityiskohtaisesti talousarvion ja -suunnitelman investointiosassa.

Päijät-Hämeen liitto kerää kunnista tietoa mahdollisista investointihankkeista maakunnan toteuttamissuunnitelmaansa. Tietoja liitto käyttää perusteena varatessaan eu-rahaa jaettavaksi maakuntaan hankekauden aikana. Sysmän kuntakin on esittänyt toimintasuunnitelmaan hankkeita, jotka ovat tärkeitä kunnan kehittämisen kannalta, mutta joita ei ole vielä voitu resurssien riittämättömyyden vuoksi laittaa taloussuunnitelmaan. Rahoituksen myöntäminen tällaisille hankkeille riippuu paljon siitä, kuinka paljon hankkeita on vireillä ja minkä tyyppisiä hankkeita ajan hengen mukaan eniten painotetaan. Rahoituksen myöntäminen voi olla yllätyksellistä ja vaatii töiden nopeata käynnistämistä, mikä taas ei ole kunnan budjetoinnin ja päätöksenteon käytännön mukaista. Mikäli Sysmän kunnan taloussuunnitelman ulkopuolisiin hankkeisiin on saatavissa rahoitusta, päätetään niistä erikseen resurssien puitteissa.

Investoinnit ovat myös talonrakentamisen sekä kunnallistekniikan osalta kunnanhallituksen hallinnassa, vaikka tekninen lautakunta vastaa niiden toteutuksesta.

5.1 Oman valmistuksen käsittely

Omaan käyttöön valmistettavan aktivoitavan käyttöomaisuuden arvo esitetään tuloslaskelmassa toimintatuottojen jälkeen omana nimikkeenään valmistus omaan käyttöön. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisua, jolla omaan käyttöön valmistuksen vaikutus tilikauden tulokseen eliminoidaan silloin, kun käyttöomaisuuden valmistuksen menoja sisältyy tuloslaskelman menoihin.

INVESTOINNIT 2018-2020				
	2018	2019	2020	
KIINTEISTÖT				
Maa-alueiden hankinta	-50 000	-50 000	-50 000	
IRTAIN				
Atk-keskus	-20 000	-10 000	-10 000	
Atk-järjestelmät, sos.terv.toimi	-300 000			
Kunnan irtaimistohankinnat	-80 000			
Osakesijoitus (SVOP)	-100 000			
Tekojääkaukalon laidat	-20 000			
Huoltoauto		-35 000		
Irtain yhteensä	-520 000	-45 000	-10 000	
TALONRAKENNUS				
Toimintakeskus (Otamo)	-85 000	-130 000		
Uimahalli+kuntosali	-180 000			
Sote-keskus	-3 000 000			
Varavoimahankinnat	-60 000			
Sivistystoimen kiinteistöt	-20 000	-50 000		
Talonrakennus yhteensä	-3 345 000	-180 000	0	

	2018	2019	2020
KUNNALLISTEKNIikka (maanrakennus,verkotot, muut kiinteät rakenteet ja laitteet)			
Katuvalaistus	-50 000	-100 000	
Kadunrakennus	-75 000	-75 000	-75 000
Keskustie		-450 000	
Talasniemi	-75 000		
Vesijohdot	-40 000	-40 000	-40 000
Viemärit	-50 000	-50 000	-50 000
Jäteveden puhdistamo	-40 000	-100 000	
Uimalan laituri	-50 000		
Kunnallistekniikka yhteensä	-380 000	-815 000	-165 000
INVESTOINTIHANKINNAT YHTEENS	-4 295 000	-1 090 000	-225 000
RAHOITUS/MYYNTI			
Uimalan laituri	15 000		
INVESTOINTITULOT YHTEENSÄ	15 000	0	0
INVESTOINNIT NETTO	-4 280 000	-1 090 000	-225 000

Vuoden 2018 investointisuunnitelmat:

KIINTEISTÖT

1101 8050 Maa-alueiden osto 50 000 €

Varaukset käytetään vuosittain erillispäätösten mukaisesti kiinteistöjen hankintaan. Mikäli talous-suunnitelmakaudella 2018 - 2020 on tarkoituksen mukaista tehdä suurehkoja kiinteistökauppoja, niiden hankinnasta ja rahoituksesta tehdään erillispäätös.

IRTAIMISTO

8000 102 Atk-keskus (hallinnon palvelin uusittava, palkat/ESS7) 20 000 €

8000 107 Terveystoimen ohjelmistohankintaan. 300 000 €

8250 Kunnan irtaimistohankinnat 80 000 €

8100/8110 Tarvittaessa svop sijoitusta yhtiöille 100 000 €

8410 Tekojääkaukalon laidat 20 000 €

TALONRAKENNUS

8610 464 Otamon toimintakeskuksen mm. sähköjärjestelmä ym. korjauksia 85 000 €

8622 471 Uimahalli/kuntosali korjaukset, springlaus 180 000 €

8611 462 Uuden terveysaseman rakentaminen (valmistuu 2018) 3 000 000 €

411 Varavoimahankinnat	60 000 €
8620 475 Sivistystoimen kiinteistöjen kokonaisvaltainen selvitys	20 000 €

KUNNALLISTEKNIikka

8710 Katuvalojen uusiminen alueittain	50 000 €
---------------------------------------	----------

1130 8700 Kaavateiden saneeraus 75 000 €
Hulevesihankkeella selvitettiin prioriteetti viemäriverkoston korjattaville osille. Samanaikaisesti korjataan kyseisiä kaavateitä eli siinä määräytyy myös kaavateiden korjausprioriteetti.

531 Talasniemen kunnallistekniikka 75 000 €
Talasniemen alueelle rakennetaan kaavateitä sekä vesi- ja viemäriverkosto suunnitelmien edistytessä.

8730 Uimalan laiturin korjaus	50 000 €
Tähän hankerahaa	-15 000 €

8780 Vesilinjat	40 000 €
8785 Viemäriinjat	50 000 €
Hulevesikartoituksen mukaan	

8785 581 Tarvittavia jätevedenpuhdistamon korjauksia, sähkökeskus, sakokaivo yms.	
	40 000 €

6. RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelmasta käy ilmi onko rahoitustarve katettu vieraalla pääomalla vai toimintapääomaa purkamalla (huonontamalla maksuvalmiutta).

6.1 Taloudelliset tavoitteet

Taloutta rasittavien investointivuosien jälkeen pidetään taukoa. Velkaantumista vältetään kaikin keinoin.

6.2 Tuloslaskelmaosan ja investointiosan liittyminen rahoitusosaan

Tuloslaskelman vuosikate on rahoituslaskelman ensimmäinen rivi. Vuosikatetta lisää tai vähentää satunnaiset erät sekä tulo-rahoituksen korjauserät. Vuosikate sisältää mahdolliset kunnan pitkäaikaisen käyttöomaisuuden myynnin myyntivoitot, jotka on vähennettävä vuosikatteesta ja ne näkyvät vähentävänä eränä tulo-rahoituksen korjauserissä. Pakollisen varauksen tekeminen lisää kirjanpidossa toimintakuluja. Jos tällainen pakollinen varaus on jo talousarvioon etukäteen arvioitavissa, se otetaan talousarvion toimintamenoihin ja oikaistaan rahoitusosassa kohdassa tulo-rahoituksen korjauserät. Nämä osoittavat toiminnan rahavirran, joka osoittaa missä määrin kunta pystyy toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Sen jälkeen liitetään investointiosasta vähentävänä eränä investointihankinnat ja lisäävänä eränä rahoitusosuudet investointeihin. Samaten lisätään pitkäaikaisen käyttöomaisuuden luovutukset todelliseen luovutushintaan. Investointien rahavirta osoit-

taa sen rahavarojen käytön, jonka kunta käyttää palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä. Yhteensä saatu tulos osoittaa toiminnan ja investointien rahavirran.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolainojen ja pitkäaikaisten lainojen muutoksen, onko rahoitustarvetta katettu vieraalla pääomalla.

Yhteenlasketut rahavirrat kertovat maksuvalmiuden muutoksen, lisääkö vai vähentääkö tehty talousarvio kunnan kassavaroja.

6.3 Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaisten lainojen muutokset

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Nostot	+0	+0	+2 000 000	+0	+0
Lyhennykset	-117 183	-114 773	-155 200	-202 950	-104 400
Lis.+/väh.-	-117 183	-114 773	+1 844 800	-202 950	-104 400

Lainakannan muutokset

	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1.1.	399 721	284 948	2 129 748	1 926 798
Muutos	-114 773	+1 844 800	-202 950	-104 400
31.12.	284 948	2 129 748	1 926 798	1 822 398

Vuodelle 2018 on varattu tarvittaessa lainannostoa terveyskeskuksen rakentamiseen.

6.4 Rahoituslaskelman tunnusluvut

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä	+2 928 019	-5,7 milj.	-3,8 milj.		
Investointien tulorahoitus %	53,87	35,86	30,01	143,90	643,93
Lainanhoitokate	14,31	12,42	6,22	5,96	5,61
Lainakanta €/as	101,17	72,56	553	507	485
Kassan riittävyys vrk	80				
As.luku 31.12.	3 951	3927	3 846	3 799	3 756

Tunnuslukujen laskennassa on asukaslukuna suunnitelmavuosilla käytetty samaa, mitä Kuntaliitto on käyttänyt veroennusteissaan, se on johdettu Tilastokeskuksen väestöennusteesta.

Rahoitusosan määrärahojen sitovuus valtuustoon nähden:

Antolainojen lisäys
Pitkäaikaisten lainojen lisäys
Pitkäaikaisten lainojen vähennys

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
KÄYTTÖTALOUSOSA	Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
Toimielin			
Keskusvaalilautakunta	B	19 983	20 000
Kunnanvaltuusto	B	60 740	
Tarkastuslautakunta	B	17 434	
Kunnanhallitus	B	6 551 817	4 894 022
Sivistyslautakunta	B	6 936 523	394 607
Tekninen lautakunta	B (N)	4 251 667	3 981 869
Perusturvapalvelut	B	17 266 694	1 347 650
		35 104 858	10 638 148
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		12 107 000
Valtionosuudet	B		13 592 000
Korkotulot	B		0
Muut rahoitustulot	B		122 800
Korkomenot	B	63 300	
Muut rahoitusmenot	B	7 500	
		70 800	25 821 800
INVESTOINTIOSA			
Kiinteistöjen hankinta	B	50 000	
Irtain	B	520 000	
Talonrakennus	B	3 285 000	
Kunnallistekniikka	B	440 000	15 000
		4 295 000	15 000
RAHOITUSOSA			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaik.lainojen lisäys	B		2 000 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	B	155 200	
		155 200	2 000 000
Vaikutus maksuvalmiuteen			1 150 910
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		39 625 858	39 625 858

1) Sitovuus B brutto, teknisen lautakunnan liikelaitokset N netto.

Talousarvion ja suunnitelman liitteet

SYSMÄN KUNTA

POISTOSUUNNITELMA 1.1.2018

1(2)

Tili

Kalustoryhmä

Sumu tasapoisto
KK (%/v)

1 Pysyvien vastaavien aineettomat
ja aineelliset hyödykkeet

Taseryhmä:100 AINEETTOMAT OIKEUDET 2 - 5v.

1000	TIETOKONEOHJELMAT	Sm.tasapoisto
10	TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36 kk (33,3%/v)
1001	VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJE	Sm.tasapoisto
10	TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36 kk (33,3%/v)

Taseryhmä:105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT 2 - 20v.

1009	MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT	Sm.tasapoisto
10	MUUT PITKÄVAIKUTT. 5 V	60 kk (20,0%/v)

Taseryhmä:110 MAA- JA VESIALUEET

1010	LIITTYMISMAKSUT	Ei poistoa
12	OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT	
13	KOULUJEN LIITTYMÄT	
14	AIROLAN LIITTYMÄT	
15	LEIRINTÄALUEEN LIITTYMÄT	
1011	VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT	Ei poistoa
20	VESIHUOLLON LIITTYMÄT	
21	JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT	
1012	(SIS.) LIITTYMISMAKSUT	Ei poistoa
10	TEATTERITALON LIITTYMÄT	
12	OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT	
1101	MAA-ALUEET	Ei poistoa
1102	VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET	Ei poistoa

Taseryhmä:112 RAKENNUKSET

1110	ASUINRAKENNUKSET 30 - 50v.	Sm.tasapoisto
10	ASUINRAKENNUKSET 30 V	360 kk (3,3%/v)
1115	HALLINTO-JA LAITOSRAKENN. 10 - 50v.	Sm.tasapoisto
10	HALLINTO/LAITOSRAK.10 V	120 kk (10,0%/v)
20	HALLINTO/LAITOSRAK. 20 V	240 kk (5,0%/v)
30	HALLINTO/LAITOSRAK. 30 V	360 kk (3,3%/v)
40	HALLINTO/LAITOSRAK. 40 V	480 kk (2,5%/v)
50	HALLINTO/LAITOSRAK. 50 V	600 kk (2,0%/v)
1120	TEHDAS- JA TUOTANTORAKENNUKSET 10 - 30V.	
10	TEHDAS/TUOTANTORAK. 10 V	120 kk (10,0%/v)
11	TEHDAS/TUOTANTORAK. 15 V	180 kk (6,7%/v)
12	TEHDAS/TUOTANTORAK. 20 V	240 kk (5,0%/v)
1121	VESIHUOLTOLAITOKSEN RAKENNUKSET 10 - 30V.	Sm.tasapoisto
21	VH TEHDAS/TUOTANTORAK.20 V	240 kk (5,0%/v)
1125	MUUT RAKENNUKSET 10 - 30V.	Sm.tasapoisto
10	MUUT RAKENNUKSET 10 V	120 kk (10,0%/v)
11	MUUT RAKENNUKSET 15 V	180 kk (6,7%/v)
12	MUUT RAKENNUKSET 20 V	240 kk (5,0%/v)
13	MUUT RAKENNUKSET 30 V	360 kk (3,3%/v)

Taseryhmä:114 KIINTEÄT RAKENT.JA LAITT.

1130	MAA- JA VESIRAKENTEET 10 - 30V.	Sm.tasapoisto
10	RAKENNUSKAAVATIED 20 V	240 kk (5,0%/v)
11	MUUT TIET 20 V	240 kk (5,0%/v)
13	TORIT 20 V	240 kk (5,0%/v)

14	PUISTOT 20 V	240 kk (5,0%/v)	2(2)
15	PIHA-ALUEET 30 V	360 kk (3,3%/v)	
16	LAITURIT/SATAMAT 30 V	360 kk (3,3%/v)	
17	UIMALAT 30 V	360 kk (3,3%/v)	
18	URHEILUKENTÄT 30 V	360 kk (3,3%/v)	
19	LEIKKIKENTÄT 30 V	360 kk (3,3%/v)	
20	KUNTOPOLUT 30 V	360 kk (3,3%/v)	
21	LEIRINTÄALUE 30 V	360 kk (3,3%/v)	
22	KAATOPAIKKA	360 kk (3,3%/v)	
1140	JOHTOVERKOSTOT/-LAITTEET 20 - 40V	Sm.tasapoisto	
11	KAUKOLÄMPÖVERKOSTO 30 V	360 kk (3,3%/v)	
14	KATUVALAISTUS 20 V	240 kk (5,0%/v)	
16	ALUEVESIHUOLTOVERKKO 40 V	480 kk (2,5%/v)	
1141	VESIHUOLTOLAIT.JOHTOVERKOSTOT JA -LAITTE 30 - 40V.	Sm.tasapoisto	
10	VESIJOHTOVERKOSTO 40 V	480 kk (2,5%/v)	
11	VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO 40 V	480 kk (2,5%/v)	
12	SADEVESILINJAT 40 V	480 kk (2,5%/v)	
1150	MUUT KIIINTEÄT RAKENT.JA LA 10 - 20V.	Sm.tasapoisto	
12	LÄMPÖLAITOKSEN LAITTEET 20 V	240 kk (5,0%/v)	
15	MUUT KIIINTEÄT KONEET, LAITTEET, RAKENTEET 15 V	180 kk (6,7%/v)	
1151	VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIIINTEÄT RAKENT. JA LAITTEET 10 - 20V.	Sm.tasapoisto	
10	VESILAITOKSEN LAITTEET 20 V	240 kk (5,0%/v)	
11	VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET 20 V	240 kk (5,0%/v)	
Taseryhmä:116	KONEET JA KALUSTO		
1160	KULJETUSVÄLINEET 5 - 20V.	Sm.tasapoisto	
10	AUTOT 5 V	60 kk (20,0%/v)	
15	AUTOT 10 V	120 kk (10,0%/v)	
30	VEENEET 10 V	120 kk (10,0%/v)	
1170	MUUT KONEET JA KALUSTO 3 - 10V.	Sm.tasapoisto	
10	LIIKKUVAT TYÖKONEET 5 V	60 kk (20,0%/v)	
15	KONTTORI- JA TIETOL. 3 V	36 kk (33,3%/v)	
16	KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 kk (20,0%/v)	
17	ATK-VERKOT 10 V	120 kk (10,0%/v)	
20	SAIRAALA-/TERV.LAITT.5 V	60 kk (20,0%/v)	
25	LAITOSKEITTIÖ YMS. KALUSTO 5 V	60 kk (20,0%/v)	
30	MUU KALUSTO 3 V	36 kk (33,3%/v)	
31	MUU KALUSTO 5 v.	60 kk (20,0%/v)	
1171	VESIH.LAITOKSEN MUUT KONEET JA KALUSTO 3 - 10V.	Sm.tasapoisto	
16	VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 kk (20,0%/v)	
17	VHL/ATK-VERKOT 10 V	120 kk (10,0%/v)	
30	VHL/MUU KALUSTO 3 V	36 kk (33,3%/v)	
Taseryhmä:118	ENNAKKOM.JA KESKENER.HANK		
1190	ENNAKKOMAKSUT	Ei poistoa	
1195	KESKENERÄISET HANKINNAT	Ei poistoa	
Taseryhmä:120	OSAKKEET JA OSUUDET	Ei poistoa	
Taseryhmä:130	MUUT SAAMISET		
1286	LIITTYMISMAKSUT	Ei poistoa	
10	VESILIITTYMÄT		
11	VIEMÄRILIITTYMÄT		
12	SÄHKÖLIITTYMÄT		
1287	VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSUT	Ei poistoa	
10	VESILIITTYMÄT		
11	VIEMÄRILIITTYMÄT		
12	SÄHKÖLIITTYMÄT		

250 Muut maaseutupalvelut
2550 Muut maaseutupalvelut

25 LOMITUSPALVELUT
220 Lomituspalveluiden hallinto
220 Lomituspalveluiden hallinto
2200 Lomituspalveluiden hallinto

230 Lomitustoiminta
230 Valt.kok.korvattava lomitus
2310 Kk-palkkainen lomitus
2330 Yrittäjän itse järjestämä
2340 Ostopalvelulomitus
231 Valt.ositt.korvattava lomitus
2360 Valt.ositt.korvaama lomitus/
235 Ei valt.korv.lomitustoiminta
2400 Ei valt.korv.lomitus

27 MAA- JA METSÄTILAT
535 Maa- ja metsätilat
535 Maa- ja metsätilat
5400 Maa- ja metsätilat

57 KAAVOITUS
570 Kaavoitus
570 Kaavoitus
5810 Kaavoitus

30 SIVISTYSTOIMI
30 SIVISTYSLTK:N HALLINTO
300 Sivistysltk:n hallinto
300 Sivistystoimen hallinto
3000 Sivistystoimisto

31 KOULUTOIMI
310 Peruskoulutus
310 Peruskoulut
3110 Yhtenäiskoulu
3130 Nuoramoisten koulu
3140 Esiopetus
3400 Harjaantumisloukka
342 Koululaisten iltapäivätoiminta
3450 Koululaisten iltapäivätoiminta
330 Keskiasteen koulutus
345 Lukio
3500 Sysmän lukio
350 Ammatillinen koulutus
3600 Ammatilliset oppilaitokset
360 Musiikkikoulutus
3700 Musiikkioppilaitokset
390 Aikuiskoulutus
390 Kansalaisopistot
3900 Itä-Hämeen Kansalaisopisto

40 VAPAA-AIKATOIMI
410 Vapaa-aikapalvelut
410 Liikuntapalvelut
4100 Liikuntapalvelut
4110 Uimahallitoiminta
4120 Lisää terveyttä harrastemahd.
4130 Kuntosalitoiminta
420 Nuorisotyö
4200 Nuorisotyö
4210 Etsivä nuorisotyö
430 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut
430 Kulttuuripalvelut
4300 Kulttuuritoimi
4310 Elokvatoiminta
440 Kirjastopalvelut
4400 Kirjastotoiminta

45 VARHAISKASVATUS
450 Varhaiskasvatus
450 Päiväkotihoitopalvelut
4510 Päiväkoti Kastelli
4511 Ostetut päiväkotipalvelut
4512 (Nuoramoisten päiväkotii)
460 Perhepäivähoitopalvelut
4520 Päivähoitajan kotona tapahtuva
4521 Ostetut perhepäivähoitopalvelu
4522 Ryhmistöiminta

	4523	Vararyhmis
	470	Muu lasten päivähoito
	4530	Lasten kotihoidontuki
50	TEKNINEN TOIMI	
50	TEKNINEN HALLINTO	
500	Tekninen hallinto	
	500	Tekninen hallinto
	5000	Tekninen hallinto
510	Teknisen toimen hankkeet	
	501	Teknisen toimen hankkeet
	)	
51	YMPÄRISTÖNHOITO	
515	Liikenneväylät	
	505	Kaavatiet
	5010	Kaavatiet
506	Muut liikenneväylät	
	5020	Muut liikenneväylät
507	Yksityistiet	
	5030	Yksityistiet
520	Puistot ja yleiset alueet	
510	Puistot ja viheralueet	
	5050	Puistot ja viheralueet
511	Torit	
	5060	Torit
512	Laiturit ja satamat	
	5070	Laiturit ja satamat
513	Liikuntapaikat	
	5080	Liikuntapaikat
525	Jätehuolto	
515	Jätehuolto	
	5090	Jätehuolto
527	Vesistöjen huolto	
519	Vesistöjen huolto	
	5095	Kunnan vesistöjen hoito
	5097	Majutveden hapetus
	5098	Suojärven hapetus
52	KIINTEISTÖT	
530	Rakennukset	
520	Toimitilarakennukset	
	5101	Kunnanvirasto
	5102	(Kehittämiskeskus)
521	Osaketalo	
	5111	Päijätaho Vuokratalo
	5114	Ulpukkatie Vuokrarivitalo
	5121	Peltotie 1 kerrostalo
	5147	Siniheinä
	5148	Sysisara
	5149	Ulpukka
	5150	Ulpukankulma
	5151	Muut asunto-osakkeet
522	Omat vuokratalot	
	5122	Kankila
523	Muut vuokratalot	
	5123	Terveyskeskuksen asuntola
525	Teollisuuskiinteistöt	
	5203	Halli IV Särkilahdent 29
	)	
527	Muut rakennukset	
	1610	Leirintäalue
	5153	Kk:n satamarakennus
	5154	Markkinaranta/vanha paloasema
	5155	Ent. lämpökeskusrakennus
	5156	Huoltorakennus/Väihkylä
	5157	Pinx
	5158	Rapala
	5159	Airola
	5161	Ilola
	5162	Entisen maatalan rakennukset
	5164	Autotalli (Pusukuja)
	5165	Pajula
	5166	Ohrasaaren sauna
	5710	Paloasema
529	Sivistystoimen rakennukset	
	5152	Moisio/Villa Sarkia
	5160	Teatteritalo
	5250	Yhtenäiskoulu
	5251	Yhteiskoulu
	5253	Toivolankoulu

	5255	Nuoramoisten koulu
	5260	Päiväkoti Kastelli
	5261	Uimahalli (KOy Sy Palvelutalo)
	5262	Kuntosali (KOy Sy Palvelutalo)
530	Sosiaali-	ja terveyst. rakenn.
	5310	Terveyskeskuskiinteistö
	5330	Vanhainkotikiinteistö
	5340	Toimintakeskuskiinteistö
	5350	Kaisla, tepa-talo
	5351	Sote-keskus
54	LIIKELAITOKSET	
	545 Vesihuoltolaitokset	
	545	Vesilaitos
	5510	Vesilaitos
	546	Viemärilaitos
	5520	Viemärilaitos
55	SISÄISET PALVELUT	
	550	Sisäiset palvelut
	551	Työpalvelut
	5620	Työpalvelut
	553	Ravintopalvelut
58	YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSVALVONTA	
	580	Rakennusvalvonta
	580	Rakennusvalvonta
	5910	Rakennusvalvonta
	581	Ympäristönvalvonta
	581	Ympäristönvalvonta
	5920	Ympäristönvalvonta
60	PERUSTURVAPALVELUT	
	61 SOSIAALI- JA PERUSTERV.HUOLTO	
	600	Sosiaali- ja perusterv.huolto
	600	Sosiaali- ja perusterv.huolto
	6000	Sosiaali- ja perusterv.huolto
	6010	Sos. ja terv.hallinto/tukipalv
	6601	( )
	615	Lasten ja perheiden palvelut
	612	Lastensuoj.laitos- ja perheh.
	6101	Perhekodit/lapset ja nuoret
	6102	Sijaisperheet/lapset ja nuoret
	6105	Sijaishuolto (LsL)
	613	Lastensuoj.avohuoltopalv.
	6110	Lastensuojelun avohuolto
	618	Muut lasten ja perheiden avop.
	6131	Lasten ja nuorten tukitoimet
	620	Ikääntyneiden palvelut
	620	Ikääntyneiden laitospalv.
	6200	Ikääntyneiden laitospalvelut
	621	Ikäänt.ymp.vrk hoivan asumisp.
	6210	Ikäänt.ymp.vrk hoivan p
	623	Muut ikääntyneiden palvelut
	6220	Omaishoidon tuki, yli 65 v.
	6221	ShL, liikkumisen tuki
	6224	Ikäänt. asumispalvelut
	6225	Muut ikääntyneiden palvelut
	625	Vammaisten palvelut
	627	Vamm.ymp.vrk hoivan palvelut
	6322	Vamm. asumispalvelut
	628	Muut vammaisten palvelut
	6321	Omaishoidontuki, alle 65 v.
	6324	Asunnon muutostyöt
	6326	Henkilökohtainen apu
	6330	Muut vammaisten palvelut
	630	Kotihoito
	631	Kotihoito
	6410	Kotihoito
	635	Työllistymistä tukeva toiminta
	638	Työllistymistä tukeva toiminta
	6510	Kuntouttava työtoiminta
	6520	Muu sosiaalih.työll.tukeva toi
	645	Muu sosiaalitoiminta
	650	Muu sosiaalitoiminta
	6570	Toimeentulotuki
	6575	Muu sos.asumispalvelut
	6580	Muu sosiaalitoiminta
	653	Perusterv.huollon avohoito
	653	Perusth avohoito(ei hh)
	6610	Perusth.avohoito (ei hh)
	654	Suun terveydenhuolto

654 Suun terveydenhuolto
     6650 Hammashoito
 656 Perust.huollon vuodeosastohoit
     656 Perusterv.huollon vuodeosasto
     6670 Vuodeosasto
 67 ERIKOISSAIRAANHOITO
     660 Erikoissairaanhoito
         660 Erikoissairaanhoito
         6681 Erikoissairaanhoito
 68 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO
     670 Ympäristöterveydenhuolto
         670 Ympäristöterveydenhuolto
         6700 Ympäristöterveydenhuolto

2 T U L O S L A S K E L M A
 70 KUNNANHALLITUS
     70 KUNNANHALLITUS
         700 Kunnanhallitus
             700 Kunnanhallitus
                 7000 Kunnanhallitus
         710 Vesihuoltolaitos
             710 Vesilaitos
                 7100 Vesilaitos
         720 Viemärilaitos
             7200 Viemärilaitos

3 I N V E S T O I N T I
 80 KUNNANHALLITUS
     80 KUNNANHALLITUS
         800 Khall./Irtain omaisuus
             800 Irtain omaisuus
                 8000 Kunnanhallitus/irtain om.
                 825 Sosiaali- ja terveystoimi
                     8250 Sos.terv.toimi/irtain
         810 Kiinteä omaisuus
             805 Maa-alueet
                 8050 Maa-alueet
             806 Rakennetut kiinteistöt
                 8060 Rakennetut kiinteistöt
         820 Osakkeet ja sijoitukset
             810 Asunto-osakkeet
                 8100 Asunto-osakkeet
             811 Muut osakkeet ja sijoitukset
                 8110 Muut osakkeet ja sijoitukset

81 ( )
     81 MAASEUTULAUTAKUNTA
         830 Maas./Irtain omaisuus
             815 Maatalouspalvelut
                 8150 Maatalouspalvelut/irtain om.
             816 Lomituspalvelut
                 8160 Lomituspalvelut/irtain om.

82 SIVISTYSTOIMI
     82 KOULUTOIMI
         840 Koulutoimi/Irtain omaisuus
             820 Koulutoimisto
                 8200 Koulutoimisto/irtain om.
             821 Peruskoulut
                 8210 Peruskoulut/irtain om.
             822 Kehitysvammaisopetus
                 8220 Kehitysvammaisopetus/irtain om
             823 Lukio
                 8230 Lukio/irtain om.

    83 VAPAA-AIKATOIMI
         850 Vap.aika/Irtain omaisuus
             830 Liikuntapalvelut
                 8300 Liikuntapalvelut/irtain om.
             831 Nuorisotyö
                 8310 Nuorisotyö/irtain om.
             832 Kulttuuripalvelut
                 8320 Kulttuuripalvelut/irtain om.
             833 Kirjastopalvelut
                 8330 Kirjastopalvelut/irtain om.

85 TEKNINEN TOIMI
     85 TEKNINEN LAUTAKUNTA
         860 Tekninen/Irtain omaisuus
             840 Tekninen toimisto
                 8400 Tekninen toimisto/irtain om.
             841 Ympäristönhoito
                 8410 Ympäristönhoito/irtain om.
             842 Kiinteistön hoito

8420 Kiinteistöhoito/irtain om.
 843 Liikelaitokset
 8430 Liikelaitokset/irtain om.
 844 Sisäiset palvelut
 8440 Sisäiset palvelut/irtain om.
 845 Palo- ja pelastustoimi
 8450 Palo- ja pelastustoimi/irtain
 846 Kaavoitus ja mittaus
 8460 Kaavoitus ja mittaus/irtain om.
 847 Rakennus- ja ympäristövalvonta
 8470 Rakennus/ympäristöv./irtain om.
 870 Talonrakennus
 859 TALONRAKENNUS
 8599 TALONRAKENNUS(B)
 860 Yleishallinto
 8600 Yleishallinnon rakennukset
 861 Sosiaali- ja terveystoimi
 8610 Sosiaalitoimen rakennukset
 8611 Terveystoimen rakennukset
 862 Opetus- ja kulttuuritoimi
 8620 Opetustoimen rakennukset
 8621 Kulttuuritoimen rakennukset
 8622 Vapaa-aikatoimen rakennukset
 863 Yhdyskuntapalvelut
 8630 Palo- ja pelastustoimen raken-
 864 Muut palvelut
 8640 Elinkeinotoimen rakennukset
 865 Liiketoiminta
 8650 Liiketoiminnan rakennukset
 8651 Vuokra-asunnot
 880 Julkinen rakentaminen
 869 JULKINEN RAKENTAMINEN
 8699 KUNNALLISTEKNIikka(B)
 870 Liikenneväylät
 8700 Liikenneväylien rakentaminen
 871 Katuvalaistus
 8710 Katuvalaistuksen rakentaminen
 872 Puistot ja yleiset alueet
 8720 Puistojen ja yleisten alueiden
 873 Urheilu- ja ulkoilualueet
 8730 Urheilu- ja ulkoilualueiden
 874 Satamapalvelut
 8740 Satamapalveluiden rakentaminen
 875 Vesistöjen huolto
 8750 Vesistöjen huolto
 876 Kaatopaikka
 8760 Kaatopaikka
 877 Kaukolämpölaite
 8770 Lämpölaite rakentaminen
 878 Vesihuoltolaitos
 8779 VESIHUOLTOLAITOS(B)
 8780 Vesilaitosrakentaminen
 8785 Viemärlaitosrakentaminen

86 PERUSTURVAPALVELUT

86 PERUSTURVALAUTAKUNTA

890 Perusturva/Irtain omaisuus

890 Sosiaalitoimi

8900 ( )

895 Terveystoimi

8950 ( )

891 Kuntayhtymäosuudet

898 Terv.hoidon kuntayht.osuudet

8980 ( )

4 R A H O I T U S

90 KUNNANHALLITUS

90 KUNNANHALLITUS

900 Kunnanhallitus